

Conștientizare privind educația de gen împotriva violenței între parteneri intimi II

GEAR against IPV II

Raport

***Ateliere de conștientizare
pentru adolescenții din
România: Raport privind
implementarea și evaluarea***

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G.

Septembrie, 2016

Realizat cu sprijinul financiar
din partea programului DAPHNE III
al Uniunii Europene

Credit

Acest raport a fost realizat de Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. în contextul și pentru proiectul „Conștientizare privind egalitatea de gen pentru prevenirea violenței între parteneri intimi – GEAR - Mecanism împotriva VPI II” („**GEAR – Mecanism împotriva VPI**”). Activitatea care a generat prezenta publicație a beneficiat de sprijinul financiar al Programului Daphne III al Comisiei Europene.

Autori

Camelia Proca
Eniko Gall
Livia Gaja

Sugestie pentru citare

Gall, Eniko; Proca, Camelia. (2016). *Ateliere de conștientizare pentru adolescenții din România în contextul proiectului GEAR – Mecanism împotriva VPI II: Raport privind implementarea și evaluarea*. Sibiu: Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G.

© 2016. Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. Toate drepturile rezervate.

Cesionat Uniunii Europene cu anumite condiții.

Pentru informații suplimentare despre acest raport de țară, vă rugăm să contactați:

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G., Sibiu, România

Telefon: +40 369 801 067, +40 753 893 531

E-mail: contact@aleg-romania.eu

Website: www.aleg-romania.eu

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Programului DAPHNE III al Comisiei Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Comisiei Europene.

Identitatea proiectului

Titlu: Conștientizare privind egalitatea de gen pentru prevenirea violenței între parteneri intimi – II
(GEAR – Mecanism împotriva VPI – II)

Numărul proiectului: JUST/2013/DAP/AG/5408

Parteneri

- Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS), Cipru
- Center for Education, Counselling and Research (CESI), Croația
- Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G., România
- Plataforma Unităria contra les Violències de Gènere, Spania
- The Smile of the Child, Grecia

Coordonator: European Anti-Violence Network (EAVN), Grecia

Evaluator extern: Prof. Carol Hagemann-White

Website: www.gear-ipv.eu

Finanțare: Cu sprijin financiar din partea Programului DAPHNE III al Comisiei Europene.

Pentru informații suplimentare

⇒ despre activitățile proiectului în țările partenere, vă rugăm să contactați:

Croația: **Center for Education, Counselling and Research**

E-mail: cesi@cesi.hr

Cipru: **Mediterranean Institute of Gender Studies**

E-mail: info@medinstgenderstudies.org

România: **Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G.**

E-mail: contact@aleg-romania.eu

Spania: **Plataforma Unităria contra les Violències de Gènere**

E-mail: prouviolencia@pangea.org

⇒ În ceea ce privește proiectul și activitățile acestuia din Grecia sau pentru orice altă chestiune, puteți accesa website-ul proiectului (www.gear-ipv.eu) sau puteți contacta European Anti-Violence Network:

European Anti-Violence Network (EAVN)

12, Zacharitsa str., 11742, Athens, Greece

Telefon: +30 210 92 25 491

E-mail: info@antiviolence-net.eu

Website: www.antiviolence-net.eu

Website-ul proiectului: www.gear-ipv.eu

Cuprins

Prefață	I
Rezumat	1
Context	2
A. Implementarea atelierelor GEAR – Mecanism împotriva VPI	5
A.1. Pregătirea atelierelor	5
A.2. Implementarea atelierelor	8
A.2.1. <i>Participanții</i>	8
A.2.2. <i>Etape ale creării, implementării, raportării și monitorizării atelierelor</i>	9
A.2.3. <i>Unitățile de învățământ și atelierele implementate</i>	11
A.2.4. <i>Durata atelierelor și activitățile implementate</i>	12
A.2.5. <i>Activitatea elevilor în realizarea campaniei</i>	15
A.2.6. <i>Alte activități întreprinse</i>	16
B. Evaluarea atelierelor GEAR – Mecanism împotriva VPI	17
B.1. Metoda	17
B.2. Exemplu	20
B.3. Rezultatele chestionarelor aplicate elevilor	21
B.3.1. <i>Relevanța activităților din atelierul GEAR – Mecanism împotriva VPI</i>	21
B.3.2. <i>Eficacitatea atelierului GEAR – Mecanism împotriva VPI</i>	29
B.3.3. <i>Evaluarea realizată de adolescenți</i>	38
B.4. Rezultatele chestionarelor aplicate cadrelor didactice	45
B.4.1. <i>Factori facilitatori și frenatori</i>	45
B.4.2. <i>Nivelul de satisfacție vizavi de ateliere și adecvarea auto-percepută a calității de implementator</i>	46
B.4.3. <i>Beneficii pentru cadre didactice, elevi/eleve și unitatea de învățământ</i>	47
B.4.4. <i>Sugestiile cadrelor didactice de modificare și lecțiile învățate</i>	48
C. Lecții învățate și sugestii de îmbunătățire	50
Concluzie	51
Anexe	52
Fotografii din timpul atelierelor	53
Materiale create în vederea realizării campaniei	61

Prefață

Acest raport a fost realizat în contextul și pentru proiectul „Conștientizare privind egalitatea de gen pentru prevenirea violenței între parteneri intimi – GEAR – Mecanism împotriva VPI II” („**GEAR – Mecanism împotriva VPI ii**”).

Abordarea GEAR – Mecanism împotriva VPI

Dezvoltarea abordării GEAR – Mecanism împotriva VPI a început în anul 2009, iar implementarea acesteia în 2010. Mai exact, în 2009-2011, au fost create primele patru pachete naționale „GEAR – Mecanism împotriva VPI”, urmând să fie utilizate în patru țări (Grecia, Germania, Austria și Croația) și implementarea în trei dintre acestea în contextul proiectului „Conștientizare privind egalitatea de gen pentru prevenirea violenței între parteneri intimi” (**GEAR – Mecanism împotriva VPI**). În intervalul 2014-2016, au fost dezvoltate încă trei pachete naționale, fiind implementate în cinci țări (Grecia, Croația, Cipru, România și Spania), în contextul proiectului „GEAR – Mecanism împotriva VPI II”. Ambele proiecte au beneficiat de sprijin financiar din partea programului DAPHNE III al Uniunii Europene.

Abordarea **GEAR – Mecanism împotriva VPI** este o acțiune coordonată de **prevenire primară și secundară a violenței între parteneri intimi în relațiile adolescenților**, prin intervenții în unitățile de învățământ sau în alte medii, având ca suport materiale educaționale special realizate, destinate conștientizării și capacitării elevilor din ciclul gimnazial și liceal de către profesori special instruiți în acest sens.

Scopul principal este acela de a promova dezvoltarea unor **relații sănătoase bazate pe egalitate** între sexe și a **toleranței zero la violență** prin conștientizarea tinerilor cu privire la:

- a) caracteristicile relațiilor sănătoase și nesănătoase;
- b) influența asupra relațiilor a atitudinilor stereotipale și a rolurilor de gen impuse de societate;
- c) modul în care raporturile inegale de putere dintre sexe sunt legate de abuzul psihologic, fizic și/sau sexual asupra fetelor/femeilor;
- d) contribuția adolescenților la prevenirea tuturor formelor de violență bazate pe gen.

Având în vedere că aproape toți copiii și adolescenții merg la școală, **sistemul educațional**, la toate nivelurile, reprezintă cadrul ideal în care cadrele didactice pregătite în acest sens pot juca un rol esențial în implementarea unor intervenții de acest gen adresate populației generale. Așadar, este imperativă nevoia unor intervenții referitoare la stereotipuri și egalitate de gen la nivelul învățământului ca mijloace de prevenire a violenței de gen.

Abordarea GEAR – Mecanism împotriva VPI este o propunere de intervenție sistematică în școli (sau în alte medii), în cadrul căreia, prin intermediul unor activități experiențiale, băieții și fetele sunt motivați să evalueze și să conteste stereotipurile „moștenite” cultural și să privească diferențele dintre sexe ca pe niște caracteristici individuale, mai degrabă decât ca pe niște trăsături de superioritate ale unui sex asupra celuilalt.

Abordarea GEAR – Mecanism împotriva VPI este destinată:

- **elevilor și elevelor** (+12 ani) din ciclurile gimnazial și liceal;
- **adolescenților**, dar și **tinerilor din grupuri de risc** (de exemplu, celor care au fost expuși la VPI în relația părinților sau care au fost victimele abuzului și/sau neglijențelor în copilărie);
- **cadrelor didactice din învățământul gimnazial și liceal și altor profesioniști** care lucrează în învățământ (de exemplu, psihologi, asistenți sociali);
- **profesioniștilor și organizațiilor** care activează în domeniul sănătății și educației, al egalității de gen și al prevenirii violenței de gen, precum și **profesioniștilor** care furnizează servicii adolescenților din grupuri de risc;
- centrelor decizionale, cum ar fi departamentele ministerelor educației, și factorilor de decizie interesați de promovarea integrării intervenției GEAR – Mecanism împotriva VPI în curriculumul învățământului gimnazial și liceal.

Această abordarea are câteva caracteristici unice demne de menționat; mai exact, abordarea GEAR – Mecanism împotriva VPI:

- folosește exclusiv activități experiențiale, prin care adolescenții nu sunt învățați, ci îndrumați să exploreze propriile atitudini stereotipale asupra rolurilor de gen și impactul acestora în viața de zi cu zi, să descopere și să exerseze abilități de viață care îi vor ajuta să construiască relații sănătoase, fără nicio formă de violență;
- permite accesul populației generale de copii și adolescenți, chiar și celor din zone mai îndepărtate;
- a fost deja implementată și evaluată ca proiect pilot, dovedindu-se eficientă pentru creșterea nivelului de cunoștințe în rândul adolescenților și pentru schimbarea atitudinilor de tolerare a violenței de gen;
- introduce egalitatea de gen în educație ca strategie de prevenire a violenței, motivează profesorii și le dezvoltă competențele și cunoștințele necesare pentru a putea implementa astfel de ateliere ce țin de prevenirea primară;
- odată integrată în curriculumul școlar, intensifică a) caracterul de prevenire al intervenției, transmitând mesajul că școlile și cadrele didactice sunt interesate și iau măsuri pentru atingerea egalității de gen și eliminarea violenței din relațiile între adolescenți și b) sustenabilitatea unor astfel de intervenții, cadrele didactice constituind un „grup operativ” permanent, care poate deci implementa astfel de acțiuni în mod constant;
- îndeplinesc întocmai cerințele articolului 14 al *Convenției Consiliului Europei (2011) privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice*. Acest articol referitor la educație stipulează, în mod clar, că astfel de „materiale didactice pe probleme cum ar fi egalitatea între femei și bărbați, rolurile de gen ne-stereotipe, respectul reciproc, rezolvarea non-violentă a conflictelor în relațiile interpersonale, violența de gen împotriva femeilor și dreptul la integritate personală, adaptate capacității în evoluție a elevilor”, trebuie incluse nu numai „în curriculumul formal”, ci și „în stabilimentele educaționale informale, precum și în stabilimentele sportive, culturale și recreative și în mass media”.

Activitățile principale din abordarea GEAR – Mecanism împotriva VPI:

A. **Seminare de pregătire a cadrelor didactice**, având ca scop:

- instruirea teoretică și experiențială cadrelor didactice pe teme precum atitudini stereotipale asupra rolurilor de gen, a egalității de gen și a violenței de gen în relațiile dintre adolescenți;
- consolidarea abilităților și dezvoltarea aptitudinilor în vederea implementării și evaluării atelierelor de sensibilizare a adolescenților în școli sau în alte contexte;
- dezvoltarea de aptitudini pentru identificarea, tratarea și direcționarea corespunzătoare a cazurilor de abuz asupra copiilor și adolescenților.

B. **Ateliere de conștientizare pentru adolescenți** – „Construirea relațiilor intime sănătoase”

Prin intermediul activităților experiențiale, adolescenții au oportunitatea să a) evalueze și să conteste – într-un mediu sigur – stereotipurile „moștenite” cultural și b) să exploreze influența asupra relațiilor a atitudinilor stereotipale și a rolurilor de gen impuse de societate, precum și a modului în care raporturile inegale de putere dintre sexe sunt legate de abuzul psihologic, fizic și/sau sexual asupra fetelor și femeilor. Mai mult, adolescenții vor dobândi aptitudinile necesare pentru a recunoaște – încă dintr-un stadiu incipient – caracteristicile nesănătoase sau chiar abuzive ale unei relații și, de asemenea, vor fi capacitați, astfel încât să poată dezvolta relații sănătoase.

Așadar, scopul principal al atelierelor este ca tinerii să devină mai puțin toleranți la VPI, să fie mai bine informați despre caracteristicile și consecințele violenței de gen și să își dezvolte „aptitudini care să-i protejeze” de violență între parteneri intimi și de alte forme de violență de gen, atât pe ei, cât și pe cei din jur.

Obiectului pe termen lung al atelierelor este ca adolescenții să aibă relații sănătoase, bazate pe respect reciproc, căci, în astfel de relații, este imposibil să apară fenomenul violenței de gen.

În vederea îndeplinirii obiectivelor abordării „GEAR – Mecanism împotriva VPI”, a fost dezvoltat un material educațional complet care să sprijine organizarea, pregătirea, implementarea și evaluarea seminarelor de pregătire pentru cadrele didactice și a seminarelor de sensibilizare pentru adolescenți (în școli sau alte medii), scopul principal al acestora fiind prevenirea primară a violenței între parteneri intimi.

Pachetul model GEAR – Mecanism împotriva VPI, alcătuit din **patru manuale** – a fost creat în așa fel încât să poată fi utilizat de organizații relevante și de profesioniști ca **model pentru dezvoltarea**, în orice țară, **a unor pachete naționale adaptate în mod adecvat și validate cultural**.

Între anii 2010 și 2015, au fost dezvoltate și evaluate **pachete educaționale naționale** pentru **7 state membre ale Uniunii Europene** (Austria, Croația, Cipru, Germania, Grecia, România și Spania), acestea fiind bazate pe traducerea, completarea și adaptarea culturală a **Pachetului model**.

Acest raport descrie implementarea și evaluarea atelierelor „GEAR – Mecanism împotriva VPI” de sensibilizarea a adolescenților, organizate de cadre didactice și consilieri școlari special instruiți¹ în România, în contextul proiectului „GEAR – Mecanism împotriva VPI II”.

¹ Rezultatele seminarelor de instruire sunt descrise într-un alt raport, intitulat: *Seminare de pregătire a cadrelor didactice din România: Implementare și evaluare* (disponibil la adresa <http://gear-ipv.eu/training-awareness-raising/teachers-training-seminars>)

Rezumat

În perioada noiembrie 2015-iunie 2016, 10 implementatori selectați au organizat ateliere „GEAR – Mecanism împotriva VPI” cu 262 de elevi și eleve din 6 orașe din România: 5 licee și școli profesionale din Sibiu și 5 licee și școli profesionale din Bacău, Brăila, Cugir, Cluj-Napoca și Slobozia. Atelierele au inclus minim 13 ore didactice, organizate în mod flexibil de implementatori, după cum s-a hotărât împreună cu direcțiunea școlii. Dintre implementatori, 8 erau cadre didactice (mulți dintre aceștia fiind și diriginți), iar 2 consilieri școlari (psihologi), care au un număr standard de ore didactice per clasă și au libertatea de a hotărî ce predau.

Conform metodologiei proiectului, în vederea evaluării atelierelor pilot, elevii/elevele au completat chestionare inițiale și finale. 261 de elevi (164 de fete și 97 de băieți) au completat chestionare inițiale, iar 243 de elevi (154 de fete și 89 de băieți) au completat chestionare finale. Elevii și elevele au completat, de asemenea, chestionare privind satisfacția. Toți implementatorii au predat la clase de a X-a, pentru a asigura rezultate comparabile ale evaluării în cadrul proiectului. Implementatorii au completat chestionare de auto-raportare după fiecare atelier.

Acest raport prezintă rezultatele evaluării și ultimele recomandări în vederea implementării în continuare a atelierelor, inclusiv sugestii de îmbunătățire.

Context

Materiale

Organizarea, implementarea și evaluarea seminarelor de sensibilizare a adolescenților a avut la bază pachetul „GEAR – Mecanism împotriva VPI” pentru România, mai exact **Manualul III**: Manualul pentru cadrele didactice și **Manualul IV**: Manualul activităților pentru elevi².

Pornind de Manualele III și IV din ediția revizuită a pachetului model „GEAR – Mecanism împotriva VPI” în limba engleză, Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. a tradus aceste două manuale în limba engleză, făcând completări și adaptând cultural (acolo unde a fost cazul) unele secțiuni specifice, conform instrucțiunilor (marcate prin text portocaliu) din Manualele III și IV din pachetul model. Așadar, s-a dezvoltat varianta adaptată cultural a Manualelor III și IV în limba română³, fiind utilizată în organizarea, implementarea și evaluarea atelierelor.

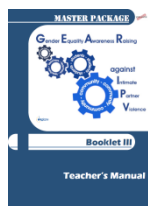
Manualul III (Manualul pentru cadrele didactice oferă cadrelor didactice toate informațiile și materialele necesare în vederea organizării, a implementării pas cu pas, a documentării și a evaluării atelierelor susținute la clasă. În cea mai mare parte, manualul conține o serie de 45 de activități experiențiale, structurate pe trei module, plus modulul introductiv:

Modulul 1. Introducere și stabilirea obiectivelor (3 activități)

Modulul 2. Stereotipuri de gen și egalitate de gen (27 de activități plus descrierea a 5 activități de grup propuse, de utilizat fie în școală, fie în afara acesteia)

Modulul 3. Relații sănătoase și nesănătoase (6 activități)

Modulul 4. Violența între parteneri intimi (12 activități)

Pentru a ușura munca profesorilor, activitățile sunt prezentate după aceeași structură: o scurtă introducere, obiective de învățare, durată, materiale necesare și pregătire, sugestie privind procesul de urmat pas cu pas, rezultate așteptate și sfaturi pentru cadrele didactice. Secțiunea „materiale necesare și pregătire” face trimitere la materialele din Manualul IV, necesare pentru implementarea fiecărei activități.

Anexele cuprind instrumentele de evaluarea a atelierelor, precum și informații teoretice și practice folositoare cu privire la chestiuni specifice abordate în fiecare modul din manual, astfel încât – înainte să înceapă implementarea propriu-zisă – cadrul didactic să se poată informa în mod adecvat în ceea ce privește subiecte pe care probabil că nu le cunoaște în detaliu [de exemplu, (in)egalitate de gen, ce este violența între parteneri intimi, cum să reacționăm în cazul în care suspectăm/aflăm că un copil este afectat de abuz, neglijență și VPI].

Manualul IV (Manualul activităților pentru elevi) cuprinde toate materialele (fișe de lucru și materiale auxiliare) necesare pentru implementarea fiecărei activități descrise în Manualul III – într-un format gata de utilizare.

² Acestea pot fi descărcate accesând: www.gear-ipv.eu/download

³ Acestea pot fi descărcate accesând: www.gear-ipv.eu/educational-material/national-packages

Acest manual a fost structurat în așa fel încât să ajute facilitatorul în localizarea și multiplicarea materialelor necesare pentru fiecare activitate. O parte din materiale pot fi utilizate la clasă, dar sunt disponibile și materiale care pot fi date ca temă pentru acasă elevilor participanți la ateliere. Nu în ultimul rând, manualul include materiale informative și de autoevaluare care pot fi împărțite adolescenților pentru uzul propriu, fie la momentul implementării, fie în viitor.

Seminare de instruire pentru cadrele didactice și consilierii școlari

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. a implementat în Sibiu, România, două seminare de instruire intensive pentru cadrele didactice care predau la liceu și pentru consilieri școlari. Scopul seminarelor a fost acela de a oferi cadrelor didactice instruire teoretică și experiențială și de a le consolida capacitatea și aptitudinile de abordare a subiectului egalității de gen și a rolurilor și stereotipurilor de gen, precum și a violenței de gen, acordând o atenție specială violenței între parteneri intimi. Seminarele de instruire au constituit o parte esențială în pregătirea cadrelor didactice în vederea implementării abordării și a atelierelor GEAR în școli și în alte medii. Un alt scop a fost acela de a consolida capacitatea cadrelor didactice și a consilierilor educativi de a susține ateliere „GEAR – Mecanism împotriva VPI II” cu elevii și elevele din școlile unde predau, dar și de a sprijini elevii care trec prin experiențe de abuz în relația lor/în familie.

Seminarele au fost susținute de echipa A.L.E.G. Primul seminar a avut loc în octombrie 2015 (3 zile: 1, 23, 24.10.2015), iar al doilea în noiembrie 2015 (3 zile: 6-8.11.2015). În total, prin intermediul seminarelor, au fost instruiți 55 de specialiști (45 de cadre didactice și 13 consilieri școlari); dintre aceștia, 40 sunt din Sibiu, iar 15 din alte orașe din România.

Seminarele au constat atât în părți teoretice, cât și practice, respectiv simulări de ateliere, în cadrul cărora adulții și-au asumat rolul de elevi/eleve. Abordarea „prin ochii elevilor” (simulare a atelierului „GEAR – Mecanism împotriva VPI”) a fost foarte bine primită și apreciată.

Seminarul de instruire, dincolo de consolidarea capacității și a aptitudinilor necesare, a pus accentul și pe contestarea propriilor stereotipuri de gen ale adulților, astfel încât acești să aibă reacții pozitive la abordarea subiectelor respective în cadrul atelierelor. Cursanții au avut oportunitatea de a reflecta asupra propriilor atitudini și comportamente stereotipale, precum și asupra oricăror atitudini de toleranță față de violență.

Inspectoratul Școlar Județean Sibiu a aprobat activitățile descrise în manualele III și IV și, de asemenea, a permis participarea cadrelor didactice la seminare, fără a impune constrângeri. În plus, A.L.E.G. a contactat și a primit aprobarea directorului Centrului județean de resurse și asistență educațională din Sibiu, care coordonează activitatea consilierilor școlari.

La seminarul de instruire a cadrelor didactice au fost invitați, pe lângă profesori, consilieri școlari. În România, consilierul școlar este un cadru didactic care este și profesor specializat în psihologie, psihosociologie sau psiho-pedagogie și care are responsabilitatea de a iniția programe de consiliere bazate pe dezvoltarea personală, educațională și socială a fiecărui elev. Consilierul proiectează activități cu scopul de a contribui la cunoașterea de sine și imaginea de sine, de a forma aptitudini de decizie responsabile, relații armonioase, controlul stresului, dobândirea unor tehnici de învățare eficiente, atitudini creative, îndrumare școlară și profesională, identificarea în timp util a disfuncționalităților educaționale inter/intra-individuale și corectarea, combaterea și îmbunătățirea acestora. Activitățile consilierilor sunt împărțite în: consiliere individuală pentru elevi; consiliere de grup pentru elevi; consiliere pentru părinți și cadre didactice; promovarea proiectelor comunitare și implicarea elevilor; 4 ore/săptămână – activitate de predare la clasă (liceu: psihologie, logică, filozofie, pedagogie și un subiect opțional ales de elevi, cum ar fi „dezvoltarea aptitudinilor pentru viață”).

De exemplu, în județul Sibiu există aproximativ 50 de consilieri școlari care deserveșc unul sau mai multe licee, în funcție de numărul de elevi din acestea. Un consilier școlar acoperă un număr minim de 800 de elevi. Având în vedere că printre responsabilitățile consilierilor școlari se numără îmbunătățirea comunicării intra- și interpersonale, promovarea egalității de gen și a egalității de șanse, educația sexuală, spargerea miturilor privind sexualitatea pentru adolescenți, participarea în proiectul „GEAR – Mecanism împotriva VPI” a reprezentat o bună oportunitate să își îmbunătățească cunoștințele și aptitudinile.

Participanții la seminarul de instruire au fost selectați în urma unui anunț național descris mai jos.

Înainte de începerea seminarelor, A.L.E.G. a trimis scrisori oficiale către două instituții, Inspectoratul Școlar Județean Sibiu și Centrul județean de resurse și asistență educațională Sibiu, ambele aprobând participarea cadrelor didactice și a consilierilor școlari. După obținerea aprobărilor, în septembrie 2015 au fost trimise invitații liceelor din Sibiu și din alte județe, directorii informând cadrele didactice și/sau consilierii școlari despre sesiunea de instruire. În Sibiu, în unele cazuri, un instructor A.L.E.G. s-a deplasat la unitatea de învățământ pentru a explica proiectul, seminarul ș.a.m.d. Cei interesați au completat un formular de înscriere, pe care l-au trimis Asociației.

Numărul participanților înscriși la seminare a fost foarte mare. Din cauza faptului că numărul celor înscriși depășea resursele proiectului (bugetul, în special), s-a realizat încă o selecție, prin intermediul unei scrisori de motivație. Participanților li s-a cerut să descrie motivația și disponibilitatea de a implementa activități GEAR la clasă. Unii dintre participanți implementează, în mod regulat, activități non-formale cu elevii, în timp ce, pentru alții, a fost pentru prima dată când s-au înscris la o astfel de instruire.

La finalul procesului de selecție, participanții au fost împărțiți în două grupuri; primul grup a fost alcătuit integral din participanți (cadre didactice și consilieri școlari) din Sibiu, iar seminarul destinat acestuia s-a desfășurat în octombrie 2015. Cel de-al doilea grup a fost unul mixt, cu participanți din Sibiu și din alte județe, seminarul având loc în noiembrie 2015.

Din cei 55 de cursanți, 10 au fost selectați pentru a implementa activități GEAR la clase de a X-a; în ceea ce privește implementatorii, 5 dintre acești au fost din Sibiu (3 cadre didactice și 2 consilieri școlari), iar 5 din alte orașe din România (Cugir, Cluj, Bacău, Brăila, Slobozia). Toți cei 10 implementatori au susținut ateliere de sensibilizare pentru 261 de elevi în cadrul proiectului GEAR – Mecanism împotriva VPI II.

Structura seminarelor de instruire a avut la bază ediția adaptată pentru România a manualelor GEAR III și IV.

A. Implementarea atelierelor GEAR – Mecanism împotriva VPI

A.1. Pregătirea atelierelor

Obținerea aprobării (aprobărilor)

S-a trimis o invitație de colaborare în programul „GEAR – Mecanism împotriva VPI” către Inspectoratul Școlar Județean Sibiu, care a aprobat activitățile descrise în manualele III și IV și, de asemenea, a permis participarea cadrelor didactice la seminare, fără a impune constrângeri. În plus, A.L.E.G. a contactat și a primit aprobarea directorului Centrului județean de resurse și asistență educațională din Sibiu, care coordonează activitatea consilierilor școlari.

Pentru a asigura cadrul de organizare a atelierelor în licee, A.L.E.G. a semnat un protocol cu Inspectoratul Școlar Județean Sibiu și cu Centrul județean de resurse și asistență educațională din Sibiu. De asemenea, s-au semnat protocoale individuale cu cele 5 licee din Sibiu.

După obținerea aprobărilor și semnarea parteneriatelor, cei 10 implementatori și-au programat cele minim 13 ore de activități în așa fel încât să fie cât mai convenabile circumstanțelor lor.

Nu au fost necesare alte aprobări; în decembrie se finalizaseră toate formalitățile, iar activitățile GEAR erau gata să înceapă.

Identificarea implementatorilor

Din cele 55 de cadre didactice și consilieri școlari care au participat la seminarele de instruire din octombrie și noiembrie 2015, au fost selectate 10, acestea devenind implementatori ai activităților GEAR la elevi și eleve de clasa a X-a. Criteriul principal a fost disponibilitatea exprimată de aceștia în vederea susținerii atelierelor cu elevi de clasa a X-a, precum și motivația lor. Implementatorii nu au fost informați în prealabil despre remunerația pentru această activitate, pentru a asigura că motivația era strict legată de conținut.

Au fost selectați 5 implementatori din Sibiu (3 cadre didactice și 2 consilieri școlari) și 5 implementatori din alte orașe din România (Cugir, Cluj, Bacău, Brăila, Slobozia).

Cu cei 10 implementatori, s-au semnat contracte individuale de prestări servicii, în conformitatea cu Codul civil și Codul fiscal din România.

Pregătirea și organizarea atelierelor de către implementatori

Implementatorii au fost sfătuiți ca, în procesul de pregătire a atelierelor, să urmeze pașii de mai jos:

- analiza posibilităților de a implementa atelierele în cadrul sau în afara curriculumului obișnuit sau ambele variante;
- să dea dovadă de angajament înainte de începerea seminarului,
- recrutarea elevilor/elevelor. Toți implementatorii predau, printre altele, la clasa a X-a; 3 dintre aceștia au ales să susțină activitățile în fața unor grupuri mixte de elevi/eleve din clase diferite; 2 au ales să țină atelierele în afara curriculumului școlar;
- auto-pregătirea cadrelor didactice;
- selectarea activităților de implementat;
- crearea programului atelierului;

- ▶ acolo unde a fost cazul, semnarea de către părinți a unui formular de consimțământ, prin care aceștia își dau acordul pentru participarea elevilor/elevelor la atelier și pentru folosirea imaginii lor în scopuri de documentare foto.

În ceea ce privește implementarea atelierelor **în cadrul sau în afara curriculumului școlar obișnuit**, acolo unde a fost posibil, s-a recomandat susținerea, în principal, în cadrul curriculumului școlar. În acest fel, toți elevii au avut ocazia de a participa, dar s-a transmis, de asemenea, un mesaj puternic de prevenire, și anume: cadrelor didactice și unităților de învățământ le pasă de violența de gen și promovează relații sănătoase între adolescenți. S-a încurajat, de asemenea, combinarea atelierului susținut în cadrul curriculumului școlar cu câteva activități de realizat în afara acestuia sau chiar în afara școlii, deoarece astfel de activități nu numai prelungesc durata atelierelor, dar dau elevilor ocazia de a învăța mai mult prin intermediul unor activități dincolo de zidurile școlii (de exemplu, vizite educaționale la organizații din domeniu, activități de conștientizare: organizarea și/sau participarea la evenimente care au ca scop răspândirea informațiilor despre atelier și a experienței lor ca participanți sau implicarea în activități artistice, cum ar fi realizarea de colaje, postere, desene, fotografii, materiale audio/video, piese de teatru).

Auto-pregătirea cadrelor didactice a constat în familiarizarea cu manualele III și IV, pe care le-au primit în timpul instruirii (astfel încât acestea să poată selecta activitățile de implementat), citirea informațiilor teoretice (anexa A din manualul III), mai ales dacă simțeau că nu au experiența necesară în domeniul egalității de gen sau al violenței între parteneri intimi, precum și pregătirea în vederea unei reacții adecvate în cazul în care aflau, în timpul atelierului, că un elev/o elevă este victima unui abuz.

Numărul **activităților** selectate pentru atelierul „GEAR – Mecanism împotriva VPI” a depins în funcție de durata aleasă de fiecare cadru didactic sau consilier școlar pentru atelierul său, aceasta fiind determinată, la rândul ei, de disponibilitatea lor, dar ținând cont de numărul minim de ore solicitat în proiect; în unele cazuri, durata inițială a fost modificată (în sens descrescător sau crescător) din cauza unor obstacole neanticipate sau a altor factori externi care au apărut în timpul implementării. În vederea selectării activităților, cadrele didactice și consilierii școlari au fost îndrumați să aleagă, dintre activități cu același scop, pe cele cu care se simțeau cel mai confortabil. Alte criterii stabilite pentru selectarea activităților: a) alegerea unor activități din toate cele patru module ale manualului III [activitățile nr. 1.2 și 1.3 (*Așteptări și obiective* și *Reguli*) fiind obligatorii] și b) selectarea unor „activități de rezervă”, de utilizat în cazul în care alte activități alese nu au funcționat în clasă (de exemplu, se poate întâmpla ca elevilor să nu le placă o anumită activitate). Cadrele didactice și consilierii școlari au fost sfătuiți, de asemenea, să susțină și să organizeze activități în afara curriculumului școlar sau chiar în afara unității de învățământ și să creeze materiale de utilizat în realizarea unei campanii de sensibilizare a colegilor.

Monitorizare și raportare

Printre metodele utilizate de Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. pentru monitorizarea atelierelor, pe lângă comunicarea permanentă cu implementatorii (prin e-mail, telefon și Facebook), s-a numărat și completarea, de către implementatori, a unor formulare de raportare scurte la începutul, în timpul și după implementarea atelierului. Formularele de raportare care au fost completate la diferite momente de fiecare implementator sunt:

C1. Formular de raportare: formatul implementării atelierului. În acest formular, implementatorii au introdus (înainte de începerea atelierului) câteva informații generale (de exemplu, nume, specializare și detalii de contact, denumirea și adresa școlii) și despre caracteristicile atelierului de implementat, cum ar fi: clasa la care avea să fie susținut (de exemplu, clasa a X-a, liceu), numărul estimat de participanți (fete și băieți), datele de începere și încheiere a atelierului, dacă atelierul se va implementa în cadrul sau în afara curriculumului sau ambele, număr estimat de sesiuni și durata atelierului, ce activități intenționa să implementeze (inclusiv „activitățile de rezervă”). Scopul acestui formular era ca implementatorii să

furnizeze Asociației pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. câteva informații preliminare despre caracteristicile atelierului pe care doreau să îl implementeze, pentru ca A.L.E.G. să poată oferi cadrelor didactice și consilierilor școlari asistență, sugestii de îmbunătățire sau acțiuni rectificatoare în caz de neînțelegeri (de exemplu, dacă exista un dezechilibru în design-ul atelierului din cauza omiterii sau includerii unor activități dintr-un anumit modul). În plus, pe baza formularului C¹ Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. avea să pregătească materialele și resursele necesare pentru activitățile selectate, precum și evaluarea atelierului și să le trimită implementatorului prin poștă.

C2. Formular de raportare a sesiunilor: descrierea implementării activităților din cadrul atelierului

Scopul formularului de raportare C² era ca profesorii și consilierii școlari să furnizeze informații specifice despre conținutul fiecărei sesiuni implementate la clasă. Mai exact, implementatorul a fost rugat să furnizeze informații despre numărul de participanți la fiecare sesiune, activitățile susținute, modificări aduse materialelor sau procedurii urmate (dacă este cazul), eventuale dificultăți cu care s-a confruntat profesorul/profesoara sau elevii/elevele, beneficii, observații etc. Acest formular de raportare s-a completat la finalul fiecărei sesiuni (un formular per sesiune). Pentru sesiunile în care a aplicat chestionare (chestionarul inițial, chestionarul final) profesorul/profesoara a completat partea a doua a formularului de raportare C², numit „C2^{EV}. Formular de raportare pentru evaluare”, trimițându-l Asociației pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. (împreună cu chestionarele inițiale completate de elevi).

C3. Formular de raportare: rezultate generale ale implementării atelierului Scopul formularului de raportare C³ era ca fiecare profesor/profesoară și consilier școlar să raporteze rezultatele generale ale întregului atelier pe care l-a organizat. De exemplu, prin intermediul acestui formular, implementatorii au furnizat informații despre factorii facilitatori și obstacolele cu care s-au confruntat pe toată perioada desfășurării atelierului, pe baza experienței câștigate în urma implementării atelierului, să ofere „sfaturi utile” colegilor care doresc să implementeze un atelier asemănător etc. Formularul de raportare C³ s-a completat o singură dată, cât mai repede după încheierea implementării atelierului.

La sfârșitul atelierului, pe lângă acest formular completat, implementatorii au trimis Asociației pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. următoarele documente:

- chestionarele finale completate de elevi;
- fișe de flipchart și fișe de lucru completate;
- fotografii și/sau înregistrări video din timpul implementării;
- materiale create de adolescenți pentru campania de sensibilizare a colegilor.

A.2. Implementarea atelierelor

A.2.1. Participanții

Implementatorii

Au fost implementate, în total, 10 ateliere de către **6 cadre didactice** și **4 consilieri școlari**, femei. Specializările cadrelor didactice și a consilierilor școlari care au desfășurat ateliere:

- cadre didactice: limba și literatura română/franceză, engleză-franceză, arte/teatru, engleză, chimie, filologie;
- profesori consilieri școlari.

Toți implementatorii fuseseră instruiți⁴ în cadrul a două seminare de instruire care au avut loc în octombrie și noiembrie 2015.

Deși se anticipase oferirea unei sume modice de bani implementatorilor, ca mulțumire pentru contribuția lor, acest lucru nu li s-a dezvăluit decât după selecția acestora, pentru a evita influențarea motivației. Cadrele didactice și consilierii școlari au fost informați de acest aspect după ce dăduseră dovadă de angajament, iar, la sfârșitul întâlnirii implementatorilor, s-a semnat un contract individual de prestări servicii, plata realizându-se numai după finalizarea tuturor activităților din cadrul atelierului și după trimiterea către A.L.E.G. a produselor pentru concursul elevilor. Cu liceele din Sibiu, s-a semnat un protocol separat între conducerea școlilor și A.L.E.G.

Adolescenții

În total, 262 de elevi au fost recrutați în vederea participării la ateliere, cu toții fiind în clasa a X-a. Din cei 262 de participanți, 261 au completat chestionarele inițiale, iar 243 pe cele finale; astfel, toate rezultatele și datele prezentate în capitolul B „Evaluarea atelierelor GEAR – Mecanism împotriva VPI” au fost calculate pe baza răspunsurilor unui număr de 261 de elevi. Este demn de menționat că nimeni nu a abandonat atelierul și că toți cei 262 de elevi și eleve au participat la atelier de la început până la sfârșit. Mai exact:

- 261 de elevi (164 de fete și 97 de băieți) au completat chestionare inițiale;
- 243 de elevi (154 de fete și 89 de băieți) au completat chestionare finale.

Niciun elev nu a abandonat atelierul, dar unii dintre ei nu au completat chestionarele finale din diferite motive: au fost participanți la alte proiecte ERASMUS, pentru care au fost plecați în străinătate, sau la olimpiade etc.

Datele demografice ale elevilor sunt prezentate în tabelul 1. Grupul a fost alcătuit din 97 de băieți și 164 de fete, cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani.

⁴ Rezultatele seminarelor de instruire sunt descrise într-un alt raport, intitulat: *Seminare de pregătire a cadrelor didactice din România: Implementare și evaluare* (disponibil la adresa <http://gear-ipv.eu/training-awareness-raising/teachers-training-seminars>)

Tabelul 1. Date demografice ale participanților la ateliere

Date demografice		Participanți	
		261	100%
Sex	Masculin	97	37,16%
	Feminin	164	62,84%
	Absenți	0	-
Vârsta	15	21	8,04%
	16	189	72,41%
	17	47	18,00%
	18	4	1,53%
	Absenți	0	-
Naționalitate	Români	261	100%
	Absenți	0	-

A.2.2. Etape ale creării, implementării, raportării și monitorizării atelierelor

În timpul atelierului de instruire a cadrelor didactice, toți cursanții au primit câte un exemplar în format hârtie al manualelor III și IV din pachetul „GEAR – Mecanism împotriva VPI”, pe baza cărora și-au gândit și construit atelierele din postura de implementatori. Procesul urmat în vederea implementării, monitorizării și raportării atelierelor cu elevii, precum și a sprijinirii cadrelor didactice pe parcursul implementării a avut 6 etape.

Etapa 1: la sfârșitul atelierelor pentru cadre didactice, Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. a trimis fiecărui implementator formularul de raportare C¹ în versiune electronică (format Google Docs), în care aceștia să introducă informațiile preliminare necesare în vederea pregătirii materialelor destinate intervenției și a chestionarelor de evaluare. Mai exact, imediat după recrutarea elevilor/elevelor, cadrele didactice și consilierii școlari au trimis Asociației pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. următoarele informații:

- numărul estimat de participanți, sexul acestora, clasa și denumirea acesteia (dacă atelierul va avea loc în cadrul sau în afara curriculumului școlar);
- data estimată de începere și de finalizare a atelierului;
- activitățile alese în vederea implementării (inclusiv „activitățile de rezervă”);
- numărul de întâlniri/sesiuni planificate, dacă vor avea loc în cadrul/în afara curriculumului sau ambele, ore (didactice).

Echipa A.L.E.G. le-a trimis cadrelor didactice și consilierilor școlari feedback și recomandări cu privire la planificarea realizată (de exemplu, să selecteze mai multe sau mai puține activități, să includă sau să excludă anumite activități, comentarii cu privire la dimensiunile grupului și raportul dintre sexe etc.).

Etapa 2: Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. a utilizat informațiile de mai sus pentru a pregăti și a trimite fiecărui implementator:

- (suficiente) copii ale chestionarelor inițiale și finale pentru elevi, precum și instrucțiuni de completare;
- copii ale fișelor de lucru și ale materialelor auxiliare necesare în vederea aplicării tuturor activităților alese spre implementare de cadrele didactice. Toate pregătirile necesare – de exemplu, tăierea sau imprimarea materialelor pe hârtie adezivă sau colorată, acolo unde a fost

cazul – fuseseră făcute, iar materialele necesare fiecărei activități au fost trimise prin poștă cadrelor didactice și consilierilor școlari într-un dosar organizat și ușor de utilizat;

- c. mai multe exemplare ale unei invitații prin care elevii/elevele erau informați despre realizarea unor materiale pentru campanie (consultați capitolul A.2.5);
- d. plicuri pentru strângerea chestionarelor inițiale și finale;
- e. mai multe exemplare ale formularelor de acord parental, pe care părinții/tutorii elevilor/elevelor urmau să le semneze, exprimându-și astfel acordul ca aceștia să participe la atelier și ca A.L.E.G. să folosească fotografiile în public sau în vederea comunicării în mass-media;
- f. broșura proiectului, de diseminat în școală de către cadrul didactic.

În ceea ce privește alte materiale necesare în vederea implementării activităților la clasă (de exemplu, foi de flipchart, markere colorate, scoci și foarfece), A.L.E.G. s-a asigurat că, în cazul în care cadrele didactice vor avea nevoie de materiale suplimentare, le vor primi.

Etapa 3: Cadrele didactice și consilierii școlari au început implementarea propriu-zisă a atelierelor; înainte de aceasta sau la începutul primei sesiuni, au distribuit elevilor/elevelor chestionarele inițiale [W(pre)].

Etapa 4: Cadrele didactice și consilierii școlari au trimis Asociației pentru Libertate și Egalitate – A.L.E.G. chestionarele inițiale completate de elevi/eleve.

Etapa 5: Formularele de raportare C2 de monitorizare a implementării activităților a avut ca scop identificarea timpurie a potențialelor probleme sau defecte și corectarea acestora. Acestea au fost trimise implementatorilor sub formă de link, după transpunerea chestionarului în format electronic. În unele cazuri, intervențiile s-au făcut telefonic sau via e-mail. Pe tot parcursul implementării, un membru A.L.E.G. numit în acest sens s-a aflat permanent în contact cu cadrele didactice, pentru a asigura supravegherea acestora.

Etapa 6: După finalizarea tuturor atelierelor din școli (mai-iunie 2016), implementatorii au trimis Asociației pentru Libertate și Egalitate de Gen – A.L.E.G. următoarele:

- a. chestionarele finale completate de elevi/eleve;
- b. foile de flipchart și fișele de lucru completate în timpul activităților.⁵;
- c. materialele pregătite de elevi/eleve în vederea realizării campaniei;
- d. alte materiale sau rezultate ale atelierului, cum ar fi poezii, postere, materiale video;
- e. fotografii⁶ și materiale video din timpul implementării;
- f. formularul de raportare C³ completat de implementator.

⁵ A se vedea Anexa 1 pentru exemple de fișe de flipchart completate.

⁶ A se vedea Anexa 1 pentru exemple de poze.

A.2.3. Unitățile de învățământ și atelierile implementate

În România, au fost implementate 10 atelierile pentru elevi/eleve în 10 licee de stat (tipuri de licee: de exemplu, licee teoretice sau școli profesionale). Dintre acestea, 5 au fost din Sibiu, iar 5 din alte orașe ale țării: Cluj, Cugir, Bacău, Slobozia, Buzău.

Șapte ateliere s-au desfășurat în cadrul curriculumului școlar – în timpul orelor obișnuite de curs, trei au fost organizate în afara orelor de curs, iar 3 ateliere au fost susținute cu elevi din diferite clase, dar de aceeași vârstă.

Tabelul 2. Caracteristici ale atelierelor GEAR – Mecanism împotriva VPI din punctul de vedere al implementatorilor și al elevilor/elevelor, per școală

Denumirea și locul școlii	Nr. de implementat ori	Întreaga clasă	În cadrul/în afara curriculumul ui	Clasa	Interval ul de vârstă	Participanți		
						Nr.		
						Băieți	Fete	TOTAL
Colegiul tehnic „H. Coandă” (Sibiu)	Dorina Bratu	Clase diferite	în cadrul	a X-a	15-18	13	9	22
Colegiul Național „Octavian Goga” (Sibiu)	Simona Domnica Crăciun	Da	în cadrul	a X-a	15-17	12	19	31
Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” (Sibiu)	Doriana Tăut	Da	în cadrul	a X-a	15-18	7	22	29
Colegiul tehnic „Cibinium” (Sibiu)	Daniela Hainagiu	Da	în cadrul	a X-a	15-17	4	23	27
Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară Terezianum (Sibiu)	Maria Peană	Da	în cadrul	a X-a	16-17	0	20	20
Colegiul Național „Emil Racoviță” (Cluj-Napoca)	Monica Columban	Da	în afara	a X-a	15-17	12	13	25
Colegiul tehnic „I.D.Lăzărescu” (Cugir)	Liliana Dache	Da	în cadrul	a X-a	15-17	17	7	24
Colegiul tehnic „Anghel Saligny” (Bacău)	Adriana Ciorcilă	clase diferite	în cadrul	a X-a	15-17	11	15	26
Liceul Teoretic „Mihail Sebastian” (Brăila)	Raluca Ionescu	Da	în afara	a X-a	16-18	8	18	26
Liceul de Arte „Ionel Perlea” (Slobozia)	Mariana Stancu	clase diferite	în afara	a X-a	15-17	13	19	32
TOTAL	10					97	165	262

A.2.4. Durata atelierelor și activitățile implementate

Conform Tabelului 3, durata atelierelor din România variază între **13 și 15 ore didactice** în diferite unități de învățământ. În România, o oră didactică durează aproximativ 50 de minute, ceea ce înseamnă că **durata reală** este alta. Cadrelor didactice li s-a spus că durata minimă a atelierelor pentru elevi ar trebui să fie de 13 ore didactice (durata reală: 9 ore și 45 de minute), durata maximă nefiind determinată. Caracteristicile atelierelor arată că majoritatea unităților de învățământ au optat să implementeze durata minimă (ori s-au apropiat de durata minimă recomandată), ținând cont că timpul disponibil pentru implementarea programului în curriculumul analitic a fost o mare provocare. În total, în cele 10 școli, au fost organizate 86 de întâlniri (10 ateliere).

Atelierele au început la momente diferite; 3 grupuri **au început** în noiembrie și decembrie 2015, restul în ianuarie 2016. Până la sfârșitul anului școlar, s-au încheiat toate atelierele – 1 în martie, 4 în mai și 5 în iunie.

Intervalul de implementare a atelierelor a variat între **2 luni (în 2 școli) și 6 luni (în 6 școli)**.

Numărul activităților implementate a fost între 13 și 17.

În toate unitățile de învățământ, cadrele didactice și consilierii școlari au asigurat implementarea de activități din toate cele patru module (introducere, stereotipuri de gen, relații între adolescenți și violența între parteneri intimi), respectând ordinea acestora. Tabelul 4 prezintă activitățile specifice implementate de toate unitățile de învățământ; în funcție de frecvența acestora, putem deduce care dintre activitățile alese de cadrele didactice și consilierii școlari au fost cele mai populare.

Evident, cele mai populare au fost următoarele:

- Din modulul 1: „Așteptări și obiective” și „Reguli”, implementate în cadrul tuturor celor 10 ateliere;
- Din modulul 2 – prima parte: „Cutia de gen” și „Continuați propozițiile” (implementate în cadrul a 9 ateliere), „Drumul vieții” (implementată în cadrul a 5 ateliere), „Acord și dezacord” (implementată în cadrul a 4 ateliere), „Întrebări și răspunsuri: profesii, roluri și activități specifice bărbaților și femeilor (implementată în cadrul a 3 ateliere);
- Din modulul 2 – partea a doua: „Șirul comportamentelor dăunătoare fetelor și băieților” (implementată în cadrul tuturor atelierelor), „Tabelul puterii” (3 ateliere);
- Din modulul 3: „Ce este dragostea?” și „Relații sănătoase și nesănătoase – recunoaște semnele (8 ateliere), „Relațiile între adolescenți” și „Persoane și lucruri” (7 ateliere);
- Din modulul 4 – prima parte: „Povești despre violență în relații” (6 ateliere) și „Roata puterii și controlului și roata egalității” (4 ateliere);
- Din modulul 4 – partea a doua: „Să luăm atitudine!” (4 ateliere).

Deși o mare parte dintre activitățile implementate de cadrele didactice au fost cele pe care le-au încercat în timpul simulării din cadrul atelierului lor de instruire, în atelierul pentru elevi au fost introduse câteva activități noi, destul de populare între majoritatea profesorilor.

Tabelul 3. Caracteristici ale atelierelor GEAR – Mecanism împotriva VPI din punctul de vedere al duratei și al activităților, per școală.

Denumirea și locul școlii	Durata atelierului					Activități									
	Data începerii ⁷	Data finalizării ⁸	Nr. de întâlniri	Nr. de ore didactice ⁹	Durata reală	Planificate					Implementate				
						Modulul				Nr. total de activități ¹⁰	Modulul				Nr. total de activități
						1	2	3	4		1	2	3	4	
Colegiul tehnic „Henri Coandă” (Sibiu)	11 nov. 2015	18 mai 2016	13	15	12,5 h	2	9	5	4	20	2	8	4	3	17
Colegiul Național „Octavian Goga” (Sibiu)	26 nov. 2015	25 mai 2016	13	14	11,66 h	2	8	4	4	18	2	7	3	3	15
Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” (Sibiu)	3 feb 2016	8 iun 2015	13	14	11,66 h	2	8	5	4	19	2	7	3	4	16
Colegiul tehnic „Cibinium” (Sibiu)	2 dec 2015	20 mai 2016	13	13	10,83 h	2	9	4	4	19	2	6	3	2	13
Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară Terezianum (Sibiu)	24 mar 2016	15 iun 2015	12	13	10,83 h	2	7	5	4	18	2	7	4	3	16
Colegiul Național „Emil Racoviță” (Cluj-Napoca)	17 mar 2016	23 iun 2015	7	-	14 h	2	9	3	5	19	2	7	2	4	15
Colegiul tehnic „I.D.Lăzărescu” (Cugir)	14 ian 2016	15 iun 2015	10	14	11,6 h	2	7	5	4	18	2	6	3	4	15
Colegiul tehnic „Anghel Saligny” (Bacău)	14 mar 2016	10 iun 2015	7	14	11,6 h	3	8	4	5	20	3	7	4	3	17
Liceul Teoretic „Mihail Sebastian” (Brăila)	9 mar 2016	23 mai 2016	6	-	14 h	3	6	3	4	16	3	6	3	4	16
Liceul de Arte „Ionel Perlea” (Slobozia)	16 ian 2016	12 mar 2016	5	-	13 h	3	7	4	4	18	3	7	4	3	17
Minim			5	13		2	5	2	3	14	2	6	2	3	13
Maxim			14	15		3	9	4	6	19	3	8	4	4	17
Total (suma)			86	97		23	78	42	42	185	23	68	33	33	157

⁷ În funcție de data completării chestionarelor w(pre).

⁸ În funcție de data completării chestionarelor w(post).

⁹ O oră didactică durează 50 de minute.

¹⁰ Inclusiv „activitățile de rezervă”.

Tabelul 4. Frecvența activităților implementate în cele 10 ateliere

Numărul și titlul activității	Frecvența
Modulul 1	
1.1: Jocul numelor: sensul numelor noastre	3
1.2: Așteptări și obiective	10
1.3: Reguli	10
Modulul 2	
Partea 1	
2.1.1 Ce înseamnă să fii fată... Ce înseamnă să fii băiat...	8
2.1.2 Rolurile de gen în societate	2
2.1.3 Ce îmi place - Ce nu îmi place	2
2.1.4 Bărbații, femeile și societatea	1
2.1.5 Autodescoperirea	1
2.1.6 Sex și gen	1
2.1.7 Acord și dezacord	4
2.1.8 Întrebări și răspunsuri: profesii, roluri și activități specifice bărbaților și femeilor	3
2.1.9 Continuați propozițiile	9
2.1.10 Gen, nu sex	0
2.1.11 Cutia de gen	9
2.1.12 Bărbatul adevărat și femeia adevărată	0
2.1.13 Un pas înainte	0
2.1.14 Mituri despre femei și bărbați și consecințele acestora	2
2.1.15 Drumul vieții	5
2.1.16 Proverbe și zicători	1
2.1.17 Stereotipuri legate de sex	2
2.1.18 Industria publicității	1
2.1.19 Muzica mea	0
2.1.20 Interpretări și percepții despre gen	0
2.1.21 Joc de rol	2
2.1.22 Imaginați-vă...	0
Partea 2	
2.2.1 Avantajele de a fi băiat	1
2.2.2 Tabelul puterii	3
2.2.3 Grup statuar	0
2.2.4 Șirul comportamentelor dăunătoare fetelor și băieților	10
2.2.5 Comportament dominator	1

Numărul și titlul activității	Frecvența
Exerciții de grup	
Exercițiul 1: „Genul prin prisma presei”	1
Exercițiul 2: „Genul prin prisma școlii”	3
Exercițiul 3: „Genul prin prisma presei”	2
Exercițiul 4: „Genul prin prisma internetului”	1
Exercițiul 5: „Roluri de... despre egalitate și... inegalitate”	3
Modulul 3	
3.1. Ce este dragostea?	8
3.2. Relațiile între adolescenți	7
3.3. Relații sănătoase și nesănătoase – recunoaște semnele	8
3.4. Persoane și lucruri	7
3.5. Cum abordăm problemele în mod obiectiv	1
3.6. Conștient/ă de propriului corp	2
Modulul 4	
Partea 1	
4.1.1. Definiție și tipuri de violență între parteneri intimi în relații/la întâlniri	1
4.1.2. Ana și Dumitru	2
4.1.3. Povești despre violență în relații	6
4.1.4. Cazuri de violență	0
4.1.5. Roata puterii și controlului și roata egalității	4
4.1.6. Creșterea capacității tinerilor/tinerelor de a recunoaște semnele care indică VPI și moduri de a oferi ajutor	2
4.1.7. Mit sau realitate?	3
4.1.8. Mituri despre violență	3
Partea 2	
4.2.1 Ce putem face pentru a opri violența între parteneri intimi: strategii de intervenție	2
4.2.2 Să luăm atitudine!	4
4.2.3 De la violență la respect în relațiile intime	3
4.2.4 Privește, ascultă și învață - calea către o comunicare mai bună	3

A.2.5. Activitatea elevilor în vederea realizării campaniei

După ce au fost sensibilizați, cei care au participat la atelierul „Construirea relațiilor intime sănătoase” au fost invitați, în calitate de experți în relațiile intime între adolescenți, să conceapă și să creeze mesaje și produse de utilizat în realizarea campaniei de conștientizare, al cărei scop era informarea și sensibilizarea tuturor adolescenților din România pe teme abordate în timpul atelierului despre violență între parteneri intimi și relații sănătoase (consultați Anexa 2a pentru invitația trimisă adolescenților).

Adolescenții au fost invitați să creeze, pentru colegii lor, produse cu mesaj pe următoarele teme: construirea unor relații sănătoase, bazate pe raporturi egale de putere, pe respect reciproc și fără orice formă de violență, precum și modalități de a face față oricărei forme de violență cu care se pot confrunta de-a lungul vieții. Elevii au avut libertatea să aleagă forma produselor (texte, desene, colaje, postere, cântece, piese de teatru, materiale video etc.).

Am primit 13 produse, după cum urmează:

- mai multe filmulețe prezentând relații nesănătoase și având final fericit, în care prietenii intervin și descurajează comportamentul negativ;
- o poezie care descrie o relație;
- un joc de întrebări și răspunsuri prin care se poate evalua dacă raporturile dintre parteneri sunt de egalitate;
- desene și colaje (care ilustrează sau compară stereotipuri de gen și cuprind sloganuri creative anti-violență și de susținere a egalității de gen, a relațiilor sănătoase, vaporul relațiilor etc.);
- postere;
- prezentări PowerPoint, alcătuite din fotografii cu elevii/elevele și mesajele acestora.

Concursul:

Toți cei care au participat la ateliere au fost invitați și încurajați să creeze mai multe produse pentru campanie, acestea intrând în concursul denumit „Dezvățăm violența!” Toate produsele au fost încărcate pe canalul de YouTube al A.L.E.G. și distribuite mai multor organizații de tineret și de elevi: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLq2PN3uEs2XMptPAGpd7TuRok9dOaRVQs>.

În vederea selectării câștigătorului, A.L.E.G. a convocat un juriu care a evaluat produsele. Juriul era alcătuit din foști cursanți de la seminarele de instruire a cadrelor didactice, un lider al unei organizații de tineret, doi membrii A.L.E.G. și un băiat și o fată care fuseseră educatori de la egal la egal în proiecte anterioare desfășurate de A.L.E.G., un reprezentant al Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați și un reprezentant al Inspectoratului Școlar Județean. Perspectiva tinerilor în procesul de alegere a câștigătorului a avut o importanță majoră. Juriul și-a bazat decizia pe următoarele criterii de selecție:

- capacitatea de înțelegere și redare a tematicii concursului: sensibilizarea tinerilor/tinerelor cu privire la violența între parteneri intimi;
- capacitatea de a surprinde și a transmite un mesaj pozitiv privind prevenirea violenței între parteneri intimi;
- originalitatea producției creative;
- gradul de impact.

Câștigătorii concursului:

Recunoscând diversitatea și calitatea creațiilor trimise de elevi/eleve, A.L.E.G. a anunțat produsul câștigător și creatorii acestuia în cadrul Conferinței naționale de la Sibiu, care a avut loc la 14 octombrie 2016: Teodora Balaș și Andrei Stupu de la Colegiul Tehnic „Anghel Saligny”, Bacău. Pentru vizualizarea produsului, accesați: https://www.youtube.com/watch?v=Y9a_m8SgBP8; mesajul acestuia este:

Construirea relațiilor sănătoase: Gelozia nu este o formă de iubire! Mesajul a fost imprimat pe plase, care au fost utilizate ca materiale promoționale în cadrul campaniei și diseminate elevilor/elevelor la conferința națională. Tot atunci, au fost, de asemenea, prezentate celelalte produse, atât sub formă de imagini, cât și de expoziție.

Campania:

Creațiile elevilor, produse în timpul atelierelor de conștientizare, au fost utilizate pentru realizarea unei campanii împotriva VPI/violenței la întâlnire/violenței de gen și a violenței sexuale. Campania, al cărui scop a fost sensibilizarea unui număr mai mare de adolescenți și tineri, prin intermediul mesajelor create de colegii lor, „pe limba lor”. Pentru îndeplinirea acestui scop, s-au utilizat toate mijloacele de diseminare posibile (de exemplu, Facebook, YouTube, platforme online de tineret, website-uri, programe radio, festivaluri ale comunității, cum ar fi Festivalul Egalității de Gen, și forumuri împotriva violenței de gen), iar A.L.E.G. continuă să disemineze mesajele din campanie prin intermediul activităților care au loc după încheierea proiectului GEAR – Mecanism împotriva VPI.

(consultați Anexa b pentru materiale)

A.2.6. Alte activități întreprinse

O clasă din Sibiu a avut inițiativa de a organiza, la sfârșitul anului școlar, o acțiune școlară de diseminare pentru colegii și profesorii lor, prezentându-le cu ce au rămas după proiect. De asemenea, au discutat cu un instructor A.L.E.G. implementarea pe viitor a unor activități asemănătoare.

B. Evaluarea atelierelor GEAR – Mecanism împotriva VPI

B.1. Metoda

În vederea evaluării atelierelor, s-au colectat date de la **elevi/eleve**, precum și de la **implementatorii atelierelor**. Modelul, instrumentele și procesul evaluării sunt descrise în secțiunea de mai jos.

Menționăm că, în acest raport, este descrisă exclusiv evaluarea bazată pe chestionarele inițiale și finale, nerealizându-se măsurători ulterioare și neexistând un grup de control.

Evaluarea adolescenților

Modelul de evaluare. Modelul de evaluare a fost simplu, între subiecți¹¹, variabila independentă fiind „intervalul de timp” (înainte și după de atelier). Cu alte cuvinte, s-au colectat date de la adolescenții participanți la atelier înainte și după acesta, prin intermediul unor **chestionare inițiale și finale**.

Principalul obiectiv al evaluării a fost acela de a verifica dacă atelierelor „GEAR – Mecanism împotriva VPI II” pentru elevi și-au îndeplinit obiectivele, mai exact de a testa dacă s-a produs modificarea dorită asupra cunoștințelor, atitudinilor și comportamentelor autodeclarate ale elevilor și elevelor față de stereotipurile de gen și violența între parteneri intimi/la întâlnire. Măsurătorile au fost realizate prin compararea răspunsurilor elevilor/elevelor la chestionarele inițiale și finale.

Instrumentele și procesul de evaluare. Instrumentele de evaluare¹² și etapele din procesul urmat în vederea evaluării atelierelor pentru adolescenți „GEAR – Mecanism împotriva VPI” sunt descrise mai jos. Adolescenții care au participat la ateliere au completat:

- **chestionarul inițial [W(pre)]**, înainte de începerea atelierului sau la începutul primei sesiuni a acestuia [distribuirea chestionarelor inițiale W(pre) s-a realizat în intervalul 15 noiembrie 2015-24 martie 2016, în diferite unități de învățământ, în funcție de momentul începerii atelierului în fiecare școală];
- **chestionarul final [W(post)]**, în timpul ultimei sesiuni a atelierului sau la câteva zile după aceasta; chestionarele W(post) au fost completate în intervalul 18 mai-23 iunie, în diferite școli, în funcție de momentul încheierii atelierului în fiecare școală.

Tabelul 5. prezintă datele completării chestionarelor W(pre) și W(post) de către adolescenții din fiecare școală.

Denumirea școlii	Data completării chestionarelor	
	W(pre)	W(post)
Colegiul tehnic „Henri Coandă” (Sibiu)	18 nov. 2015	18 mai 2016
Colegiul Național „Octavian Goga” (Sibiu)	26 nov 2015	23 iun 2016
Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” (Sibiu)	3 feb 2016	25 mai 2016
Colegiul tehnic „Cibinium” (Sibiu)	9 dec 2015	20 iun 2016
Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară Terezianum (Sibiu)	24 mar 2016	15 iun 2016
Colegiul Național „Emil Racoviță” (Cluj-Napoca)	17 mar 2016	23 iun 2016
Colegiul tehnic „I.D.Lăzărescu” (Cugir)	14 ian 2016	15 iun 2016
Colegiul tehnic „Anghel Saligny” (Bacău)	14 mar 2016	10 iun 2016
Liceul Teoretic „Mihail Sebastian” (Brăila)	9 mar 2016	23 mai 2016
Liceul de Arte „Ionel Perlea” (Slobozia)	16 ian 2016	12 mar 2016

¹¹ De fapt, modelul evaluării a fost factorial mixt (2x3), „grupul de elevi” reprezentând variabila între subiecți, „intervalul de timp” (pre, post) fiind variabila internă subiecților, o a treia măsurătoare ulterioară (neraportată aici) urmând a se realiza la aproximativ 6 luni după încheierea atelierelor.

¹² Chestionarele de evaluare sunt disponibile în manualul III și pot fi accesate la adresa: www.gear-ipv.eu/download.

Intervalul de timp minim și maxim între completarea chestionarelor W(pre) și W(post) a variat între două și șase luni în diferite școli.

Scopul chestionarului inițial era acela de a măsura, înainte de implementarea atelierului, cunoștințele, atitudinile și comportamentele autodeclarate ale adolescenților față de stereotipurile de gen și de VPI, precum și caracteristicile demografice. Mai exact, acesta își propunea să măsoare:

- date demografice;
- atitudini și comportamente stereotipale/inegalitate de gen:
 - atitudini stereotipale ale elevilor/elevelor asupra rolurilor de gen,
 - comportament stereotipal auto-raportat (pentru ei înșiși și al altora față de ei înșiși);
- VPI/violență la întâlnire. Informații despre:
 - cunoștințele elevilor/elevelor cu privire la tipuri de violență și mituri sau adevăruri referitoare la violență,
 - atitudini față de violență,
 - expunere auto raportată la violență și
 - comiterea auto raportată a unor fapte de violență.

În plus, chestionarele inițiale aveau, de asemenea, ca scop măsurarea inegalității de gen în România, prin consemnarea părerilor elevilor/elevelor despre subiecte legate de:

- dimensiunea inegalității de gen în țară, mai exact cât de patriarhală este structura societății;
- dimensiunea comportamentului discriminator pe bază de gen din partea cadrelor didactice.

Scopul chestionarelor finale era acela de a măsura modificările înregistrate în cunoștințele, atitudinile și comportamentele autodeclarate ale adolescenților față de stereotipurile de gen și de VPI, după implementarea atelierului.

Chestionarul final cuprindea, de asemenea, întrebări prin care se măsura **nivelul de satisfacție al adolescenților față de atelier**. Mai exact, adolescenții au fost rugați să evalueze implementatorul atelierului, precum și atelierul propriu-zis, din punctul de vedere al satisfacției personale față de conținut, proces și materiale folosite, experiența personală a participării la atelier, utilitatea auto-percepută a acestuia, cunoștințele obținute prin participarea la atelier și măsura în care le-au fost îndeplinite așteptările.

Tabelul 6. Conținutul chestionarelor de evaluare pentru adolescenți expune subiectele evaluate și seturile respective de itemi din cele două chestionare

Subiectele evaluate	W(pre)	W(post)
	înainte de atelier	după atelier
Stereotipuri/inegalități de gen		
▪ Propriile atitudini stereotipale asupra rolurilor de gen	Q.1 - 2	Q.6 - 7
▪ Dimensiunea inegalităților/stereotipurilor de gen din fiecare țară	Q.3 Q.5 - 7	
▪ Dimensiunea comportamentului discriminator pe bază de gen din partea cadrelor didactice	Q.4	
▪ Comportament stereotipal auto-raportat (pentru ei înșiși și al altora față de ei înșiși)	Q.8	Q.8
VPI/Violență la întâlnire		
▪ Cunoștințe (tipuri de violență și mituri/informații reale)	Q.9 Q.13	Q.9 Q.13
▪ Atitudini față de violența psihică, psihologică și sexuală	Q.10 - 12 Q.14 - 15	Q.10 - 12 Q.14 - 15
▪ Expunerea auto raportată la violență a elevilor/elevelor (măsurători indirecte și directe)	Q16 - 17	Q16 - 17
▪ Comiterea auto raportată a unor fapte de violență	Q18	Q18

Informații demografice și despre existența unei relații		
▪ Vârstă, sex, naționalitate	D.Q 1 – 3	D.Q 1 – 3
▪ Existența unei relații romantice sau intime	D.Q 4 – 6	
Evaluarea atelierului (completat numai de grupul de intervenție)		
▪ Evaluarea implementatorului, a procedurilor, conținutului, materialelor și duratei atelierului.		Q.1 – 2
▪ Satisfacția personală autoevaluată față de atelier, de utilitatea acestuia (pentru sine și pentru alții), îndeplinirea așteptărilor		Q.5
▪ Autoevaluarea cunoștințelor obținute		Q.3 - 4

Compararea măsurătorilor inițială și finală arată eficacitatea atelierului, mai exact orice creștere a nivelului de cunoștințe ale elevilor/elevelor, precum și orice modificare a atitudinilor inițiale ale acestora și ale comportamentelor autodeclarate față de inegalitatea de gen și de VPI la sfârșitul atelierului. Comportamentul autodeclarat (Q.8, 16, 17, 18 din chestionarele inițial și final) a fost măsurat de două ori, pentru ca măsurătorile obținute să fie cât mai precise (este posibil ca nivelul de rezistență al elevilor/elevelor să fi fost mai ridicat înainte de atelier decât după acesta).

Se așteaptă ca scorurile referitoare la cunoștințele și atitudinile aferente ale elevilor să se îmbunătățească [mai multe răspunsuri corecte, mai puțin stereotipale și toleranță mai scăzută la atitudini violente) în chestionarul W(post), comparativ cu chestionarul W(pre)].

Asocierea codurilor. În vederea asocierii celor două chestionare completate de același adolescent/aceeași adolescentă, respectându-le anonimitate, fiecare chestionar a inclus, în colțul din dreapta sus, instrucțiuni pentru ca adolescenții să-și poată crea propriul cod personal de identificare. Instrucțiunile i-au ajutat pe adolescenți să creeze propriul cod personal din 6 cifre, prin introducerea:

- celei de-a treia litere din numele mamei;
- celei de-a treia litere din numele tatălui;
- luna nașterii (01-12);
- ultimele două cifre din numărul lor de telefon.

Instrucțiuni pentru alcătuirea codului					
Completați fiecare căsuță cu următoarele date					
a.	a treia literă din numele mamei				
b.	a treia literă din numele tatălui				
c.	luna nașterii (01-12)				
d.	ultimele două cifre din numărul de telefon				
	a	b	c	c	d

Menționăm că, în tabelele unde sunt comparate date din chestionarele inițiale și cele finale, au fost incluse numai codurile asociate. Astfel, avem un număr de 261 de măsurători asociate, care reprezintă baza de calcul pentru comparațiile între chestionarele inițiale și finale.

Evaluarea implementatorilor

Implementatorii atelierelor au fost, de asemenea, rugați să evalueze atelierelor la sfârșitul implementării acestora (formularul de raportare C3 este disponibil în manualul III).

Mai exact, la finalul atelierelor, implementatorii au fost rugați să descrie:

- obstacole sau factori facilitatori cu care s-au confruntat în timpul implementării atelierelor (consultați capitolul B.4.1);
- sugestii de modificare și lecții învățate (consultați capitolul B.4.4);
- beneficii pentru elevi/eleve, implementatori sau școli, apărute datorită implementării atelierelor (consultați capitolul B.4.3).

Implementatorii au fost rugați, de asemenea, să evalueze, pe o scară de la 0 la 10 (0=deloc... 10=absolut) diverse aspecte (consultați capitolul B.4.2) referitoare la:

- nivelul lor de satisfacție față de atelier;
- adecvarea auto-percepută a calității de implementator și
- nivelul de satisfacție a elevilor față de atelier (din punctul lor de vedere).

B.2. Exemplu

Adolescenții

Tabelul 7 arată numărul total de adolescenți participanți (consultați capitolul A.2.1) la atelierele GEAR – Mecanism împotriva VPI, precum și câți dintre ei au completat chestionarul inițial [W(pre)] și chestionarul final [W(post)] de evaluare a atelierului.

Tabelul 7. Numărul de participanți la cele 10 ateliere, numărul respondenților și rata răspunsurilor la chestionarele inițiale și finale, per sexul respondenților.

		(Nr.) Participanți la atelier	W(pre)		W(post)	
			Nr.	Rata răspunsurilor	Nr.	Rata răspunsurilor
Sex	Băieți	97	97	100%	89	91,75%
	Fete	164	161	100%	154	93,33%
	Absenți	0	0	0	0	0
TOTAL		261	261	100%	243	92,74%

Ratele răspunsurilor sunt foarte ridicate, atât în cazul fetelor, cât și al băieților, indicând că au luat în serios procesul de evaluare și că implementatorii au făcut o treabă bună explicându-le importanța evaluării. După cum s-a menționat în capitolul A.2.1, 261 de elevi și eleve au participat la cele 10 ateliere; dintre participanți, 19 au lipsit de la ultima sesiune, din diferite motive: participare la olimpiade, la programe Erasmus etc.

- 243 au completat atât chestionarele inițiale, cât și pe cele finale;
- 261 au completat chestionarele inițiale;
- 243 au completat chestionarele finale.

Nimeni nu a refuzat completarea chestionarelor, deși unii elevi s-au plâns de lungimea acestora; în unele cazuri, implementatorul a trebuit să explice nevoia completării lor sau să îi ajute pe elevi să înțeleagă întrebările.

Toate chestionarele inițiale și finale completate au fost incluse în date; 243 au avut coduri asociate; 89 au fost completate de băieți, iar 154 de fete.

Implementatorii

La sfârșitul atelierului, implementatorii, mai exact, 10 cadre didactice și consilieri școlari, au fost rugați să completeze formularul de raportare C3. S-au colectat, în total, 10 formulare de la cele 10 unități de învățământ unde au fost implementate ateliere (rata de răspuns fiind de 100%); unele formulare au fost primite mai târziu, din cauză că încheierea atelierelor a coincis cu sfârșitul anului școlar. Această perioadă a fost una foarte ocupată pentru cadrele didactice care au implementat atelierele, deoarece acestea aveau multe responsabilități și termene limită legate de examenele de sfârșit de an și de încheierea semestrului. Majoritatea implementatorilor furnizaseră deja Asociației A.L.E.G. feedback scris și oral cu privire la implementarea atelierelor în unitatea lor de învățământ, acesta aflându-se la baza secțiunii B4 din acest raport cu privire la evaluarea generală a atelierului realizată de cadrele didactice.

B.3. Rezultatele chestionarelor aplicate elevilor

B.3.1. Relevanța activităților din atelierul GEAR – Mecanism împotriva VPI

Mai multe perechi de itemi au fost incluse în chestionarele inițiale pentru elevi/eleve, cu scopul de a evalua cât de necesar este atelierul GEAR – Mecanism împotriva VPI, în funcție de nevoile și interesele adolescenților.

Mai exact, măsurătorile realizate, care vor fi prezentate în secțiunile următoare, se refereau la părerile adolescenților despre așteptările societății de la femei și de la bărbați, dimensiunea inegalității de gen în cadrul familiei și al școlii din România; s-au măsurat, de asemenea, experiențele auto-raportate ale elevilor, respectiv dacă au fost victime ale sau au manifestat comportamente de discriminare pe principii de gen și sau/VPI. Nu în ultimul rând, s-a analizat proporția adolescenților care au avut prima relație romantică/intimă, precum și expunerea acestora la comportamente de VPI în relațiile proprii și cele ale colegilor. Evident că, în mod ideal, intervențiile primare de prevenire a VPI trebuie să înceapă la o vârstă cât mai fragedă, înainte ca adolescenții să înceapă să aibă relații și să devină victime sau agresori ale unor fapte de VPI.

Rezultatele de mai jos, dincolo de faptul că arată relevanța ridicată a atelierului GEAR – Mecanism împotriva VPI, oferă, de asemenea, o imagine clară a situației reale din România în ceea ce privește dimensiunile inegalității de gen și a VPI din relațiile între adolescenți.

Dimensiunea inegalității de gen în România

Așteptări ale societății. Adolescenții au fost rugați (Q.6-pre) să noteze (pe o scară de la 0=deloc la 10= absolut) importanța atributelor societății vizavi de îndeplinirea a 4 obiective pentru o femeie, respectiv un bărbat. Conform „**ierarhiei femeilor**”, a deveni părinte și a avea succes pe plan profesional sunt priorități de top. Conform „**ierarhiei bărbaților**”, a se căsători și a avea succes economic sunt la fel de importante. În timp ce rolul de a avea copii pare, în continuare, definitiv pentru rolul femeii, se pare că viața profesională are o importanță și mai ridicată pentru o femeie, în timp ce, așteptările profesionale sunt puțin mai scăzute pentru un bărbat – succesul economic pare a fi mai important decât cariera în cazul bărbaților, ceea ce arată că rolul tradițional de aducător de venit reprezintă, în continuare, o așteptare a adolescenților. Totuși, diferențele înregistrate între prioritățile femeilor și cele ale bărbaților sunt destul de scăzute.

Tabelul 8. Scorurile medii privind importanța atribuită celor 4 roluri pentru femei și bărbați (Q. 6-pre, N=251).

Pe o scară de la 0 la 10 (0 = deloc... 10=absolut), vă rugăm să evaluați fiecare dintre următoarele obiective , în funcție de cât de important se consideră a fi pentru femei, respectiv pentru bărbați:	Media	
	pentru o femeie	pentru un bărbat
să se căsătorească	8,83	9,0
să devină părinte (mamă sau tată)	9,01	8,93
să aibă succes pe plan profesional	9,05	8,37
să aibă succes pe plan economic	8,55	9

Inegalitatea de gen în familie. În vederea măsurării părerilor adolescenților despre rolurile de gen și (in)egalitatea de gen în România anului 2015, acestora li s-a cerut, prin intermediul a trei seturi de itemi, să își spună părerea despre modul în care sunt distribuite sarcinile (Q.3-pre) și puterea (Q.7-pre) în familie, precum și despre cum sunt tratate/tratați fetele/femeile și băieții/bărbații (Q.5-pre) în familie.

Conform răspunsurilor oferite de adolescenți (Tabelul 9) la întrebarea cine (mama, tata sau amândoi în aceeași măsură) este responsabil/ă de diverse treburi casnice în majoritatea familiilor din România, se pare că este, în mod clar, **responsabilitatea exclusivă a mamei** să „spele rufe”, „să calce hainele” și, într-o anumită măsură, „să gătească”.

Tabelul 9. Răspunsurile adolescenților despre distribuirea (in)egală a treburilor casnice în familie (Q.3-pre, Nr=258-261).

Cine credeți că este răspunzător de următoarele în majoritatea familiilor din țara NOASTRĂ:	Răspuns (%)		
	mama	tata	amândoi în aceeași măsură
să spele vasele?	39,08%	0,77%	60,15%
să spele rufele?	64,37%	0,00%	35,63%
să calce hainele?	65,90%	0,38%	33,72%
să gătească?	41,47%	6,20%	52,33%
să ajute copiii la teme?	18,01%	3,83%	78,16%
să meargă la cumpărături la supermarket?	8,11%	10,81%	81,03%
să îngrijească un membru al familiei care este bolnav?	23,55%	2,32%	17,13%
să facă curățenie în casă?	36,92%	0,00%	63,08%
să plătească facturile?	4,98%	31,42%	63,60%
să ducă gunoiul?	6,95%	38,22%	54,83%
să spele mașina?	1,16%	74,81%	24,03%
să repare diverse aparate electrice în casă?	3,86%	88,03%	8,11%

În paralel, se pare că majoritatea elevilor consideră că este exclusiv treaba tatălui „să spele mașina” și „să repare diverse aparate electrice în casă”. Referitor la responsabilitățile asumate de amândoi în aceeași măsură, „să ajute copiii la teme”, „să facă curățenie în casă” și „să plătească facturile” au fost printre cele mai populare.

Studenții par să înțeleagă rolurile din familie dintr-o perspectivă destul de patriarhală când vine vorba despre câștig, treburile de făcut în afara casei și în casă; 75.87% dintre aceștia cred că „persoana despre care se presupune că ar câștiga mai mulți bani este bărbatul”. Majoritatea deciziilor egale sunt considerate cele legate de chestiuni financiare și care îi privesc pe copii.

Tabelul 10. Răspunsurile adolescenților despre distribuirea (in)egală a puterii în familie (Q.7-pre, Nr=261).

Pentru fiecare dintre următoarele afirmații, vă rugăm să bifați căsuța care, după părerea voastră, descrie cel mai bine situația din țara noastră: <i>În majoritatea familiilor:</i>	Răspuns (%)		
	mama	tata	ambii în egală măsură
persoana care ia deciziile financiare este:	7,28%	34,87%	57,85%
persoana care ia deciziile referitoare la copii este:	45,21%	2,30%	52,49%
sarcina îngrijirii copiilor este mai ales responsabilitatea:	63,46%	1,54%	35,00%
persoana care pleacă cel mai des de la serviciu pentru a avea grijă de copii este:	62,69%	13,08%	24,23%
dacă doar o persoană câștigă venit în familie, aceasta este cel mai adesea:	5,00%	67,69%	27,39%
<i>În majoritatea cuplurilor/familiilor:</i>	femeia	bărbatul	ambii în egală măsură
persoana care câștigă mai mulți bani este:	2,33%	65,12%	32,56%
persoana despre care se presupune că ar câștiga mai mulți bani este:	7,81%	75,78%	16,41%
sarcina treburilor casnice revine în principal:	75,58%	2,33%	22,09%

Tabelul 11. Răspunsurile adolescenților despre tratamentul (in)egal aplicat fetelor/femeilor și băieților/bărbaților în familie (Q.5-pre, Nr=257-261).

Pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos, indicați răspunsul „adevărat” sau „fals” PENTRU ȚARA NOASTRĂ din punctul vostru de vedere:	Răspuns (%)	
	adevărat	fals
În majoritatea familiilor, băieții au mai multă libertate decât fetele de aceeași vârstă.	79,38%	20,62%
În majoritatea familiilor, fetele au mai multă libertate decât băieții de aceeași vârstă.	5,77%	94,23%
În majoritatea familiilor, băieții sunt obligați să facă mai multe treburi gospodărești decât fetele de aceeași vârstă.	35,38%	64,62%
În majoritatea familiilor, fetele sunt obligate să facă mai multe treburi gospodărești decât băieții de aceeași vârstă.	51,36%	48,62%
Există femei care nu lucrează, fiindcă nu le permit soții.	76,36%	23,64%
Există bărbați care nu lucrează, fiindcă nu le permit soțiile.	13,85%	86,15%

Inegalitatea de gen în școli. În vederea măsurării părerilor adolescenților despre inegalitatea de gen la școală, elevii au fost rugați să indice, pentru o serie de afirmații (Q.4-pre), dacă situația descrisă în fiecare dintre acestea se întâmplă în mod egal elevilor și elevelor sau dacă se întâmplă mai des băieților, respectiv fetelor. Răspunsurile adolescenților sugerează că, la școală, cadrele didactice se poartă în mod diferit cu elevii în funcție de sexul acestora: dacă este nevoie, băieții sunt cei care primesc sarcina de a căra ceva (80,62%), sunt pedepsiți mai aspru dacă fac prostii (50,58%) și, de asemenea, sunt suspectați mai intens dacă s-a stricat ceva (69,26%), în timp ce percepția este că fetele primesc sarcini mai ușoare (54,05%).

Tabelul 12. Proporția răspunsurilor referitoare la comportamentul discriminator pe bază de gen în școli, față de elevi și eleve (Q.4-pre, Nr=257-261).

În ceea ce privește următoarele enunțuri, indicați dacă băieții și fetele sunt tratați în mod diferit de cadrele didactice de la școală:	Băieții	Fetele	Nici unii, nici alții Băieții=Fetele
Fetele sau băieții			
se așteaptă să aibă rezultate școlare mai bune?	3,86%	37,84%	58,30%
sunt pedepsiți mai strict când fac prostii?	50,58%	15,44%	33,98%
primesc sarcinile cele mai plictisitoare?	19,23%	21,92%	58,85%
primesc sarcinile cele mai ușoare?	10,81%	54,05%	35,14%
sunt suspectați mai intens dacă s-a stricat ceva?	69,26%	4,67%	26,07%
primesc sarcina de a curăța ceva, dacă este nevoie?	7,69%	4,08%	44,23%
primesc sarcini ce presupun responsabilitate?	13,57%	33,33%	53,10%
sunt suspectați mai intens dacă s-a furat ceva?	47,88%	2,32%	49,81%
primesc sarcina de a căra ceva, dacă este nevoie?	80,62%	3,10%	16,28%
trebuie să învețe mai mult ca să primească aceleași note ca sexul opus?	15,50%	6,98%	77,52%
sunt lăudați mai mult când dau dovadă de performanțe școlare bune?	11,63%	27,52%	60,85%
sunt lăudați mai mult dacă nu fac gălăgie la ore?	30,50%	20,08%	49,42%
primesc note mai mari pentru performanțe egale?	3,10%	13,95%	82,95%
se așteaptă să fie mai cuminți la ore?	25,97%	46,90%	27,10%

Expunere la sau manifestarea unui comportament auto-raportat de discriminare pe principii de gen. Aceste măsurători au fost realizate atât înainte, cât și după atelier, pentru a verifica dacă sensibilizarea adolescenților a dus la modificarea scorurilor acordate de aceștia; acest lucru se poate întâmpla deoarece, înainte de sensibilizare, este posibil ca elevii să fi fost mai puțin dornici să dezvăluie experiențe personale și/sau să nu fi recunoscut anumite acte drept comportament discriminatoriu. Întrebați despre comportamentul discriminatoriu îndreptat către ei, ratele aferente discriminării favorabile au scăzut puțin în cazul băieților și al fetelor după sensibilizarea acestora prin participarea la atelier. În ceea ce privește cea de-a doua întrebare – referitoare la tratamentul nedrept – răspunsurile băieților au rămas la fel, în timp ce ale fetelor au scăzut în chestionarele finale. Acest lucru

intră în contradicție cu răspunsurile la întrebările în care se dau exemple specifice de tratament diferențiat (după cum se vede în secțiunea anterioară), ceea ce poate sugera că elevilor le este încă greu să recunoască comportamentele discriminatorii.

Tabelul 13. Scorurile medii oferite de adolescenți pe o scară de la 0 la 4 (0=niciodată, 1=rar, 2=uneori, 3=des, 4=foarte des) în ceea ce privește întrebarea cât de des au fost victime ale unui comportament discriminatoriu împotriva sau în favoarea lor (Q8a -pre și 8a-post, Nr_{băieți}=88-97, Nr_{fete}=152-164).

V-a vorbit cineva sau s-a purtat cineva cu voi:	Sex				TOTAL	
	Băieți		Fete		Pre	Post
	Pre	Post	Pre	Post		
În mod favorabil, pentru că sunteți fată/băiat?	1,65	1,49	2,0	1,83	1,98	1,70
nedrept, pentru că sunteți fată/băiat?	1,0	1,0	1,55	1,0	1,0	1,0

Adolescenților li s-a cerut, de asemenea, să raporteze propriul comportament discriminator în favoarea sau împotriva unui băiat sau a unei fete, la două momente diferite (8.b. din chestionarele inițial și final). În timp ce scorurile băieților din chestionarele inițiale și finale au rămas, în mare parte, neschimbate sau au scăzut, conștientizarea de către fete a tratamentului nedrept față de băieți, precum și față de fete pare să fi înregistrat o creștere. În principal, diferențele au fost nesemnificative.

Comentariile adolescenților extrase din întrebările deschise de mai sus:

Chestionare inițiale:

- „Fetele sunt mai plăcute.”
- „Băieții consideră că fetele sunt mai fragile, de asta le acordă tratament special.”
- „Băieții cred că fetele le sunt inferioare sau că sunt neajutate.”
- „Nu mă simt confortabil când merg pe stradă noaptea; bărbații fluieră după mine sau fac remarci urâte.”
- „Femeilor li se oferă locul în autobuz.”
- „Bunica spune că trebuie să fiu mai înțelegătoare cu fratele meu, pentru că sunt fată.”
- „Băiat fiind, nu ai atât de multe lucruri de făcut.”

Chestionare finale:

- „Când o fată se duce la un bar/restaurant/sală de fitness, bărbații (barman/instructor) se poartă frumos cu ea.”
- „Fiind fată, nu mi s-a dat voie să ies seara în oraș cu prietenii.”
- „Profesorii sunt mai duri cu băieții, care sunt pedepsiți mai repede.”
- „Băieții au parte de tratament preferențial în procesul de angajare.”
- „Băieții au voie să stea în oraș mai mult.”
- „Bărbații mă lasă să intru prima într-o clădire.”
- „Uneori, când fetele joacă fotbal, se râde de ele, fiindcă băieții cred că acest sport este unul strict masculin.”
- „Credeam că nu e la fel de urât sau de aiurea să vezi un băiat beat cât e să vezi o fată beată.”

Tabelul 14. Scorurile medii oferite de adolescenți pe o scară de la 0 la 4 (0=niciodată, 1=rar, 2=uneori, 3=des, 4=foarte des) în ceea ce privește întrebarea cât de des au adoptat un comportament discriminator pe considerente de gen, în favoarea fetelor sau a băieților (Q8b-pre și 8b-post, Nr_{băieți}=86-97, Nr_{fete}=150-164).

V-ați purtat, ați vorbit sau ați gândit vreodată într-un mod:	Sex				TOTAL	
	Băieți		Fete		Pre	Post
	Pre	Post	Pre	Post		
favorabil despre o fată, pentru că e fată?	1,91	1,81	1,47	1,0	1,63	1,54
nedrept despre o fată, pentru că e fată?	1,0	1,0	1,0	1,11	1,0	1,0
favorabil despre un băiat pentru că e băiat?	1,46	1,37	1,0	1,0	1,44	1,34
nedrept despre un băiat pentru că e băiat?	1,0	1,0	0,93	1,04	1,0	1,0

Debutul relațiilor romantice sau intime

Existența unei relații romantice sau intime a fost măsurată prin intermediul itemului D.Q.4 din chestionarul inițial: 53,63% dintre băieți și 25,02% dintre fete au răspuns că, la momentul respectiv, avuseseră deja o relație romantică sau intimă, iar 27,83% dintre băieți și 30,48% dintre fete au ales varianta „nu doresc să răspund”. Dincolo de sexul respondenților, 36,19% dintre adolescenți (nr=93) au răspuns că au avut o relație romantică sau intimă, comparativ cu 29,96% care au răspuns negativ; totuși, 33,85% dintre subiecți nu au dorit să răspundă la această întrebare. În România, se fac mari presiuni în direcția păstrării valorilor tradiționale și păstrării subiectelor precum relațiile intime drept subiect tabu, ceea ce duce la apariția unor standarde duble în rândul adolescenților. Între țările Europene, România are o rată ridicată a sarcinilor în adolescență, dar, în același timp, după cum s-a arătat și aici, aproape o treime dintre adolescenți preferă să nu discute despre relațiile intime, nefiind obișnuiți să vorbească deschis despre acest subiect cu adulții responsabili din jurul lor. Din cauza acestor standarde duble, munca de prevenire și de sprijinire este cu atât mai dificilă.

Tabelul 15. Răspunsurile adolescenților legate de existența unei relații romantice sau intime (D.Q4-pre), per sexul respondenților.

Ai avut vreodată vreo relație romantică sau intimă?	Nr=261			%		
	Fete	Băieți	TOTAL	Fete	Băieți	TOTAL
Da	41	52	93	25,02	53,62	36,19
Nu doresc să răspund	50	27	77	30,48	27,83	33,85
Nu	16	71	87	43,29	16,49	29,96
Absenți	2	2	4			
TOTAL	97	164	261	100,00	100,00	100,00

Tabelul 16. Răspunsurile adolescenților legate de existența unei relații romantice sau intime (D.Q4-pre), per sexul și vârsta respondenților.

Vârsta respondenților	Răspunsuri (Nr.=261)						Răspunsuri (%)					
	Da		Nu doresc să răspund		Nu		Da		Nu doresc să răspund		Nu	
	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți
15	4	1	3	1	11	1	9,30	1,93	6	3,70	15,49	5,88
16	28	34	35	23	51	14	65,11	65,38	70	85,18	71,83	82,35
17	9	15	11	3	8	1	20,93	28,84	22	11,11	11,26	5,88
18	0	2	1	0	1	0	0	3,84	2	0	1,40	0
Absenți	2	0	0	0	0	1	4,65	0	0	0	0	5,88
TOTAL	43	52	50	27	71	17	100	100	100	100	100	100

Dintre băieții și fetele care au răspuns la această întrebare, 65% spun că și-au început prima relație romantică la vârsta de 16 ani. Se pare că fetele își încep relațiile intime mai devreme (vârsta de 15 ani a fost indicată de 9,3% dintre fete, comparativ cu 1,93% dintre băieți). Tendința generală este ca fetele să-și înceapă prima relație intimă cu băieți mai în vârstă.

Tabelul 17. Numărul adolescenților care aveau o relație (D.Q5 & 6-pre) per sexul respondentului și per vârsta respondentului și a partenerului/partenerei la momentul când și-au început prima relație romantică (Nr.băieți=105, Nr.fete=63).

Vârsta partenerului /ei	Vârsta respondentului și momentul când și-au început prima relație romantică																						
	Fete										Băieți												
	≤9	10	11	12	13	14	15	16	17	Nu doresc să răspund	TOTAL	<9	10	11	12	13	14	15	16	17	Nu doresc să răspund	TOTAL	
11														1									1
12																							
13																3							3
14						5					5			1	1	1		3					6
15						1	1				2					1		9					10
16							2	3			5							2	4				6
17						1	2	3			6								2				2
17 ⁺					1	2	7	5	1		16								1				1
Nu doresc să răspund						1	1	2		67	71				1	1		3			29		34
TOTAL											105												63

Dimensiunea VPI în relațiile dintre adolescenți în România

Măsurătorile indirecte și directe referitoare la expunerea auto-raportată a elevilor la VPI și la comiterea de fapte de VPI au fost realizate la două momente diferite; mai exact, elevii/elevele au răspuns la aceleași întrebări înainte și după atelier, pentru a se verifica dacă sensibilizarea acestora prin intermediul atelierului avea să le schimbe răspunsurile. Ne așteptăm ca elevii/elevele să raporteze aceste incidente în mai mare măsură după atelier, deoarece a) vor fi putut identifica mai bine aceste acte de violență și b) vor fi suficient de reconfortați pentru a dezvălui cazuri de abuz. Este posibil ca unele chestiuni legate de

confidențialitate¹³ să influențeze răspunsurile elevilor în una dintre sau în ambele măsurători. Pentru a ușura prezentarea, tabelele de mai jos prezintă numai una dintre măsurători.

Măsurători indirecte: Expunerea auto raportată la VPI. Elevii au fost întrebați dacă cunosc, în grupul de colegi și/sau de prieteni, unul sau mai multe cupluri în care băiatul sau fata își abuzează partenerul/a psihologic, fizic sau sexual (consultați tabelul 18).

Se pare că mai mult de jumătate dintre fete (54%) și o treime dintre băieți (37%) cunosc cupluri în care „băiatul își insultă sau își înjură prietena”. Numărul respondenților este puțin mai scăzut, dar totuși alarmant de ridicat în cazul invers, în care „fata își insultă sau își înjură prietenul”. De asemenea, 45% dintre fete și 35% dintre băieți cunosc astfel de situații. În rândul fetelor, sunt cunoscute, de asemenea, fapte de violență fizică în cuplu („băiatul își lovește prietena”) – mai mult de o treime (34%) dintre fete și 19% dintre băieți. Itemul „fata își lovește prietenul” a obținut scoruri similare, mai ridicate în rândul băieților (25%), ceea ce arată că mai mulți băieți spun că știu cupluri în care fata își lovește băiatul decât cupluri în care băiatul își lovește prietena, ceea ce poate fi rezultatul solidarității între băieți. Aproape 18% dintre fete cunosc, de asemenea, cupluri în care băiatul își obligă prietena să întrețină relații sexuale nedorite. În cazul itemului „fata își obligă prietenul să întrețină relații sexuale nedorite, numărul respondenților nu este similar – sub 5% spun că știu despre astfel de cazuri. În general, mai multe fete au răspuns afirmativ la aceste întrebări, ceea ce arată că fetele sunt mai conștiente decât băieții de prezența comportamentului violent în rândul celor de aceeași vârstă.

Tabelul 18. Procentajele elevilor care au răspuns că știu sau nu un cuplu de vârsta lor în care băiatul sau fata își abuzează prietena/prietenul și al celor care *nu au dorit să răspundă* la aceste întrebări, pe sexe. (Q16-pre, (Nr.băieți=97, Nr.fete=164)

Cunoașteți vreun cuplu dintre colegii voștri de școală sau prietenii din cartier sau din alte cercuri în care se întâmplă următoarele?	Răspuns	Sex		TOTAL %
		Băieți %	Fete %	
Băiatul își insultă/înjură prietena	Nu	46,39	29,87	38,13
	Da	37,11	54,26	45,65
	Nu doresc să răspund	16,49	15,85	16,17
Băiatul își lovește prietena	Nu	69,07	54,26	61,66
	Da	18,55	34,75	26,65
	Nu doresc să răspund	11,34	10,97	11,15
Băiatul își obligă prietena să întrețină relații sexuale nedorite	Nu	75,25	65,24	70,24
	Da	9,27	17,68	13,47
	Nu doresc să răspund	14,43	16,63	15,53
Fata își insultă/înjură prietenul	Nu	47,42	35,97	41,69
	Da	35,05	45,73	40,39
	Nu doresc să răspund	17,52	18,29	17,90
Fata își lovește prietenul	Nu	58,76	52,43	55,59
	Da	24,74	32,31	28,52
	Nu doresc să răspund	16,49	15,24	15,86
Fata își obligă prietenul să întrețină relații sexuale nedorite	Nu	76,28	75,60	75,94
	Da	4,12	3,65	3,88
	Nu doresc să răspund	12,58	20,73	16,65

În general, procentajul copiilor care au afirmat, în chestionarul inițial, că cunosc astfel de cazuri este: 26,65% au declarat că știu un băiat care *își lovește prietena*, 13,47% cunosc un băiat care *își obligă*

¹³ Deși chestionarele erau anonime, iar cadrele didactice au fost instruite să colecteze chestionarele elevilor într-un plic, care să fie sigilat în fața clasei după completare, întotdeauna există posibilitatea ca unui elevi să nu fi fost convingi că profesorul nu le va citi răspunsurile.

prietena să întrețină acte sexuale nedorite, iar 45,68% cunosc un băiat care își insultă sau își înjură prietena. Procentajele corespunzătoare actelor de violență comise de față împotriva băiatului au fost 28,52% pentru violență fizică, 3,88% pentru violență sexuală și 40,39% pentru violență psihologică. Iar, dacă ținem cont de procentajele elevilor (1,15%, 16,17% și 15,53% pentru violență fizică, psihologică și sexuală îndreptată împotriva fetelor și 15,86%, 17,90% și 16,65% pentru violență îndreptată împotriva băieților) care au afirmat că nu doresc să răspundă la aceste întrebări, procentajele privind cunoașterea incidentelor de violență între parteneri intimi ar putea fi mai ridicate decât cele de mai sus.

Măsurători directe: Calitatea auto-raportată de victimă și de agresor al VPI. Prin cele două chestionare din tabelul 19 s-au măsurat atât calitatea de victimă, cât și cea de agresor ale unor acte de orice formă de VPI; aceste subiecte au fost incluse în ambele chestionare pentru elevi.

Mai puțin de 5% (4,64%) dintre participanți recunosc că prietenul sau prietena au comis acte de violență dintre cele menționate mai sus (procentajele băieților și fetelor sunt similare), iar mai puțini (3,22%) recunosc că au comis ei înșiși astfel de acte împotriva prietenului sau a prietenei. Totuși, procentajul fetelor care recunosc că au săvârșit astfel de acte este dublu față de cel al băieților. Din alte statistici oficiale referitoare la violența domestică știm că femeile reprezintă 90% dintre victime, iar bărbații aproximativ 10%; astfel, răspunsurile elevilor/elevelor ar putea fi explicate prin faptul că băieților este mai dificil să admită că au comis acte de abuz.

Tabelul 19. Procentajele elevilor aflați într-o relație care spun că au suferit sau nu un fel de abuz din partea partenerului sau că și-au abuzat partenerul sau nu, pe sexe (Q17-pre Nr_{băieți}=91, Nr_{fete}= 163 și Q18-pre Nr_{băieți}=94, Nr_{fete}=162).

	Răspuns	Sex		TOTAL
		Băieți	Fete	
S-a întâmplat ca prietenul/a ta să te supună la vreuna din faptele de mai sus?	Nu	71,42	77,30	74,36
	Da	4,39	4,90	4,64
	Nu doresc să răspund	15,38	10,42	12,90
S-a întâmplat ca tu să îți supui prietenul/a la vreuna din faptele de mai sus?	Nu	72,34	80,24	76,29
	Da	2,12	4,32	3,22
	Nu doresc să răspund	13,82	7,40	10,61

B.3.2. Eficacitatea atelierului GEAR – Mecanism împotriva VPI

Modificarea atitudinilor adolescenților

Atitudinile stereotipale asupra rolurilor de gen. În vederea evaluării atitudinilor stereotipale asupra rolurilor de gen înainte de intervenție, precum și a modificărilor (dacă este cazul) survenite după acesta, s-au utilizat două seturi de întrebări. În primul set de întrebări (Q.1-pre, Q.6-post), elevilor li s-a cerut să noteze 20 de enunțuri prezentate în tabelul 20, indicând, pentru fiecare dintre ele, dacă, **în opinia lor**, sunt *false* sau *adevărate*. Atât în cazul fetelor, cât și al băieților, au fost înregistrate modificări importante între răspunsurile din chestionarul inițial, respectiv cel final în ceea ce privește afirmațiile legate de treburi casnice tipice – „numai bărbații se ocupă de reparații electrice în casă” – sau a unor meserii tipice – „femeile se pot face mecanic auto” –; acest lucru indică o schimbare, în sensul unor atitudini mai puțin stereotipale.

Tabelul 20. Procentajul elevilor care au răspuns „adevărat” sau „fals” la enunțuri referitoare la stereotipurile de gen, per moment momentul aplicării chestionarului (înainte sau după atelier) și sexul respondenților (Q.1-pre, Q.6-post, Nr_{băieți}=85-88, Nr_{fete}=147-151, cu excepția cazurilor în care se indică altfel).

Pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos, indicați răspunsul „adevărat” sau „fals” DIN PUNCTUL VOSTRU DE VEDERE:	Momentul	Băieți		Fete		TOTAL	
		adevărat %	fals %	adevărat %	fals %	adevărat %	fals %
Bărbații adevărați nu plâng (F*)	Pre	11,4	88,6	9,3	90,7	10,1	89,9
	Post	10,2	89,8	10,7	89,3	10,5	89,5
Femeile adevărate nu înjură (F)	Pre	59,3	40,7	76,7	23,3	70,3	29,7
	Post	51,2	48,8	68,7	31,3	62,3	37,7
Numai bărbații se ocupă de reparații electrice în casă (F)	Pre	67,0	33,0	49,7	50,3	56,1	43,9
	Post	46,6	53,4	46,3	53,7	46,4	53,6
Numai bărbații se ocupă de reparații electrice în casă (F)	Pre	14,8	85,2	14,2	85,8	14,4	85,6
	Post	19,3	80,7	19,6	80,4	19,5	80,5
Femeile se pot face mecanic auto (A*)	Pre	53,4	46,6	57,0	43,0	55,6	44,4
	Post	71,6	28,4	68,2	31,8	69,5	30,5
Bărbații pot lucra drept menajere (A)	Pre	52,9	47,1	53,6	46,4	53,4	46,6
	Post	48,2	51,8	58,3	41,7	54,7	45,3
Mamele nu trebuie să lucreze (F)	Pre	8,0	92,0	8,1	91,9	8,1	91,9
	Post	6,9	93,1	5,4	94,6	5,9	94,1
E treaba bărbatului să aducă bani în casă (F)	Pre	37,2	62,8	34,9	65,1	35,7	64,3
	Post	32,6	67,4	30,9	69,1	31,5	68,5
Băieții își exprimă sentimentele de față cu alții (A)	Pre	59,8	40,2	45,6	54,4	50,8	49,2
	Post	56,3	43,7	53,7	46,3	54,7	45,3
Fetele își exprimă sentimentele de față cu alții (A)	Pre	62,8	37,2	67,6	32,4	65,8	34,2
	Post	66,3	33,7	73,6	26,4	70,9	29,1
La o întâlnire, ne așteptăm ca băiatul să plătească (F)	Pre	69,3	30,7	58,5	41,5	62,6	37,4
	Post	53,4	46,6	49,7	50,3	51,1	48,9
La o întâlnire, ne așteptăm ca fata să plătească (F)	Pre	2,3	97,7	1,4	98,6	1,7	98,3
	Post	6,9	93,1	2,0	98,0	3,8	96,2
Băieții sunt mai buni decât fetele la științe și la mate (F)	Pre	11,6	88,4	12,1	87,9	11,9	88,1
	Post	10,6	89,5	11,4	88,6	11,1	88,9
Fetele sunt mai bune decât băieții la limbi străine și la arte (F)	Pre	30,2	69,8	36,2	63,8	34,0	66,0
	Post	29,1	70,9	31,5	68,5	30,6	69,4
Femeia este capul familiei (F)	Pre	9,3	90,7	28,2	71,8	21,3	78,7
	Post	12,8	87,2	12,8	87,2	12,8	87,2
Bărbatul este capul familiei (F)	Pre	65,1	34,9	58,8	41,2	61,1	38,9
	Post	64,0	36,0	50,0	50,0	55,1	44,9
Băieții trebuie să pară puternici și duri (F)	Pre	48,9	51,1	46,0	54,0	47,1	52,9
	Post	36,4	63,6	50,0	50,0	45,0	55,0

Fetele trebuie să pară slabe și sensibile (F)	Pre	17,2	82,8	17,2	82,8	17,2	82,8
	Post	20,7	79,3	17,2	82,8	18,5	81,5
Fotbalul este un sport destinat strict bărbaților (F)	Pre	25,0	75,0	24,0	76,0	24,4	75,6
	Post	17,0	83,0	21,3	78,7	19,7	80,3
Baletul este un sport strict feminin (F)	Pre	42,5	57,5	35,8	64,2	38,3	61,7
	Post	32,2	67,8	32,4	67,6	32,3	67,7

* Răspunsul dorit, care indică o atitudine nestereotipală, este marcat prin (A)=adevărat sau (F)=fals la sfârșitul enunțului.

În cazul celui de-al doilea set de itemi (Q.2-pre, Q.7-post), al cărui scop era acela de a evalua atitudinile stereotipale, adolescenții au fost rugați să noteze pe o scară de la 1 la 5 (1=dezacord puternic – dezacord – nu știu – acord – acord puternic=5) măsura în care sunt sau nu de acord cu cele 14 enunțuri din tabelul 21. Înainte de atelier, majoritatea elevilor au fost de acord că „este în regulă ca mama să stea acasă și să aibă grijă de copii, iar tatăl să meargă la serviciu” (scor mediu: 4,31), nefiind de acord cu enunțul „este în regulă ca tatăl să stea acasă și să aibă grijă de copii, iar mama să meargă la serviciu” (scor mediu: 2,34). După ateliere, tendința este ca aceste atitudini stereotipale să rămână neschimbate în cazul celor mai mulți respondenți (scorurile s-au îmbunătățit foarte puțin), ceea ce indică o anumită rezistență de modificare a rolurilor de gen.

Tabelul 21. Scorurile medii (1=dezacord puternic... 5=acord puternic) ale adolescenților cu privire la (dez)acordul acestora vizavi de enunțuri care descriu roluri (ne)stereotipale ale femeilor și ale bărbaților, per momentul aplicării chestionarelor (înainte și după atelier) și per sexul respondenților (Q.2-pre, Q.7-post, Nr_{băieți}=88-97, Nr_{fete}=146-161).

Stabiliți în ce măsură sunteți sau nu de acord cu enunțurile următoare, selectând răspunsurile care descriu cel mai bine PĂREREA DVS.	Sex				TOTAL	
	Băieți		Fete			
	Pre	Post	Pre	Post	Pre	Post
Este mai important ca bărbații să aibă un loc de muncă și mai puțin important pentru femei.	3,00	3,06	3,00	3,00	3,00	3,03
E treaba femeilor să se ocupe de copii.	3,10	3,02	3,01	2,87	3,05	2,94
E treaba bărbaților să se ocupe de copii.	2,92	2,75	2,81	2,62	2,86	2,68
Este în regulă ca tatăl să stea acasă și să aibă grijă de copii iar mama să meargă la serviciu.	2,34	2,5	2,35	2,31	2,34	2,40
Este în regulă ca mama să stea acasă și să aibă grijă de copii iar tatăl să meargă la serviciu.	4,41	4,03	4,22	3,85	4,31	3,94
Pentru femei este foarte important să se căsătorească și să aibă copii.	4,38	4,28	4,38	4,29	4,38	4,28
Pentru bărbați este foarte important să se căsătorească și să aibă copii.	4,02	3,86	3,95	3,84	3,98	3,85
Femeile au grijă de copii mai bine decât bărbații.	4,40	4,08	4,58	4,11	4,49	4,09
Bărbații au grijă de copii mai bine decât femeile.	2,67	2,56	2,50	2,65	2,58	2,60
Tatăl este mai eficient decât mama în disciplinarea copiilor.	3,29	3,10	2,95	2,82	3,12	2,96
Într-un cuplu, este o problemă dacă femeia câștigă mai mulți bani decât bărbatul.	2,49	2,49	2,53	2,32	2,51	2,40
Femeia e de vină dacă se dezbină familia.	1,99	2,17	1,51	1,57	1,75	1,87
Este mai acceptabil ca un bărbat să aibă mai multe partenere intime decât este în cazul femeilor.	2,28	1,97	1,49	1,69	1,88	1,83
Fetele se așteaptă ca băieții să le protejeze când e cazul.	5,14	4,93	5,02	4,66	5,08	4,79

Atitudinile față de violența între parteneri intimi. În vederea evaluării atitudinilor de tolerare a VPI în rândul adolescenților înainte de intervenție, precum și a modificărilor (dacă este cazul) survenite după aceasta, s-au utilizat mai multe seturi de întrebări.

Prin intermediul a două seturi de întrebări (Q.14a și b-pre, Q.14a și b-post), prezentate mai jos (tabelele 22 și 23), adolescenților li s-a cerut să noteze dacă sunt de acord cu condițiile în care un băiat sau o fată (Q.14b-pre, Q.14b-post) are dreptul să își lovească prietena/prietenul; printr-un al treilea set

de întrebări (Q.15-pre, Q.15-post), adolescenții au fost rugați să menționeze dacă sunt de acord cu condițiile în care un băiat are dreptul să facă presiuni asupra unei fete pentru ca aceasta să întrețină raporturi sexuale cu el (consultați tabelul 24). În ceea ce privește toate întrebările de mai jos, atitudinea dorită este aceea a dezacordului puternic din partea adolescenților față de toate enunțurile care descriu că un băiat (sau o fată) are dreptul să-ți lovească prietena/prietenul din orice motiv; mai exact, pe o scară de la 1 la 5 (1=dezacord puternic ... 5=acord puternic), cu cât notează mai aproape de 1, cu atât atitudinea este mai puțin tolerantă la violență și invers, cu cât notează mai aproape de 5, cu atât atitudinea este una mai tolerantă. Cu alte cuvinte, dacă scorurile medii din chestionarul inițial, respectiv cel final scad, acest lucru arată că atitudinile adolescenților s-au modificat în sens pozitiv, adică aceștia resping violența fizică (Q.14a și 14b) și sexuală (in Q.15) mai puternic.

În general, băieții au obținut scoruri puțin mai mari decât fetele, atât în chestionarele inițiale, cât și în cele finale. Nu s-au înregistrat modificări semnificative între scorurile din chestionarele inițiale, respectiv cele finale.

Tabelul 22. Scorurile medii (1=dezacord puternic... 5=acord puternic) ale adolescenților cu privire la condițiile în care, în opinia lor, un băiat are dreptul să-și lovească prietena, per momentul aplicării chestionarelor (înainte și după atelier) și per sexul respondenților (Q14a-pre, Q14a-post, Nr.băieți=84-96, Nr.fete=148-164).

Băiatul are dreptul să-și lovească prietena:	Momentul	Sex		TOTAL
		Băieți	Fete	
dacă ea se comportă în așa fel încât îl enervează	Pre	1,95	1,73	1,84
	Post	2,04	1,82	1,93
dacă nu îl ascultă	Pre	1,80	1,75	1,77
	Post	1,93	1,73	1,83
dacă află că ea îl înșală	Pre	2,42	2,22	2,32
	Post	2,54	2,22	2,38
dacă suspectează că ea îl înșală	Pre	2,03	1,90	1,96
	Post	2,07	1,88	1,97
dacă ea nu are grijă de el „cum trebuie”	Pre	1,94	1,79	1,86
	Post	1,92	1,79	1,85
dacă ea nu îl respectă	Pre	2,08	1,89	1,98
	Post	2,12	1,98	2,05
dacă ea le dă mai multă atenție prietenilor decât lui	Pre	2,12	1,98	2,05
	Post	2,05	2,02	2,03
dacă ea vrea să se despartă de el	Pre	1,79	1,71	1,75
	Post	1,93	1,66	1,79
dacă el este gelos	Pre	1,83	1,77	1,80
	Post	1,89	1,76	1,82
dacă ea este geloasă	Pre	1,78	1,72	1,45
	Post	1,91	1,80	1,85

Tabelul 23. Scorurile medii (1=dezacord puternic... 5=acord puternic) ale adolescenților cu privire la condițiile în care, în opinia lor, o fată are dreptul să-și lovească prietenul, per momentul aplicării chestionarelor (înainte și după atelier) și per sexul respondenților (Q14b-pre, Q14b-post, Q14b-post, Nr.băieți=87-97, Nr.fete=149-165).

Fata are dreptul să își lovească prietenul:	Momentul	Sex		TOTAL
		Băieți	Fete	
dacă el se comportă în așa fel încât o enervează	Pre	2,20	2,18	2,19
	Post	2,26	1,88	2,07
dacă el nu o ascultă	Pre	2,06	2,10	2,08
	Post	1,99	1,93	1,96
dacă află că el o înșală	Pre	2,41	2,37	2,39
	Post	2,59	2,39	2,49
dacă suspectează că el o înșală	Pre	2,13	2,12	2,12
	Post	2,06	1,89	1,96

dacă el nu are grijă de ea „cum trebuie”	Pre	2,00	2,05	2,02
	Post	2,04	1,85	1,94
dacă el nu o respectă	Pre	2,31	2,35	2,33
	Post	2,23	2,00	2,11
dacă el le dă mai multă atenție prietenilor lui decât ei	Pre	2,12	2,19	2,15
	Post	2,12	2,05	2,08
dacă el vrea să se despartă de ea	Pre	1,86	2,02	1,94
	Post	2,02	1,84	1,93
dacă ea este geloasă	Pre	1,96	1,90	1,93
	Post	2,00	1,86	1,93
dacă el este gelos	Pre	1,88	1,88	1,88
	Post	2,02	1,82	1,92

Tabelul 24. Scorurile medii (1=dezacord puternic... 5=acord puternic) ale adolescenților cu privire la condițiile în care, în opinia lor, un băiat are dreptul să facă presiuni asupra unei fete pentru ca aceasta să întrețină relații sexuale cu el, per momentul aplicării chestionarelor (înainte și după atelier) și per sexul respondenților (Q15-pre, Q15-post, Nr.băieți=85-97, Nr.fete=149-164).

Băiatul are dreptul să facă presiuni asupra fetei să întrețină relații sexuale cu el	Momentu	Sex		TOTAL
		Băieți	Fete	
dacă ea poartă haine sexi	Pre	2,83	2,32	2,57
	Post	2,63	2,18	2,40
dacă ea este beată sau sub influența drogurilor	Pre	2,28	1,91	2,09
	Post	2,05	1,70	1,87
dacă ea spune „nu”, dar el știe că de fapt vrea să spună „da”	Pre	2,75	2,27	2,51
	Post	2,37	2,00	2,18
dacă ies împreună de o lună dar refuză să întrețină relații sexuale cu el	Pre	2,22	1,77	1,99
	Post	1,94	1,67	1,80
dacă a întreținut relații sexuale cu el sau cu alt băiat în trecut	Pre	2,74	2,16	2,45
	Post	2,47	2,01	2,24
dacă i-a dat voie să o sărute sau să o mângâie	Pre	2,50	2,27	2,38
	Post	2,42	1,92	2,17
dacă acceptă cadouri de la el	Pre	2,28	1,99	2,13
	Post	2,15	1,67	1,91
dacă el plătește întotdeauna atunci când ies în oraș	Pre	2,22	1,85	2,03
	Post	2,15	1,73	1,94
dacă el este beat sau sub influența drogurilor	Pre	2,02	1,62	1,82
	Post	1,88	1,60	1,74

Adolescenților li s-a cerut, de asemenea, să-și spună părerea în legătură cu cele 5 enunțuri din tabelul 25, notându-le pe o scară de la 1 la 5 (1=dezacord puternic, 2=dezacord, 3=nu știu, 4=acord, 5=acord puternic). În ceea ce privește toleranța la violență și învinuirea victimei, atitudinile elevilor/elevelor s-au îmbunătățit în urma atelierului: dacă, în chestionarele inițiale, scorul mediu la enunțul „Dacă o persoană este lovită de partener/ă, sigur a făcut ceva și o merită” s-au situat între „dezacord” și „nu sunt sigur/ă” (2,48), în chestionarele finale, scorul mediu este mai apropiat de „dezacord” (2,23). Se pare că fetele sunt mai aproape de atitudinea dorită decât băieții.

Tabelul 25. Scorurile medii (1=dezacord puternic... 5=acord puternic) ale adolescenților cu privire la atitudinile de toleranță la violență, per momentul aplicării chestionarelor (înainte și după atelier) și per sexul respondenților (Q10-pre, Q10-post, Nr._{băieți}=84-97, Nr._{fete}=149-164).

Stabiliți în ce măsură sunteți sau nu de acord cu enunțurile următoare, selectând răspunsurile care descriu cel mai bine părerea dvs.	Momentul	Sex		TOTAL
		Băieți	Fete	
Fata care flirtează cu alții când iese în oraș cu prietenul ei îl provoacă să o lovească	Pre	2,98	2,65	2,81
	Post	2,93	2,65	2,79
Băiatul care flirtează cu altele când iese în oraș cu prietena lui o provoacă să îl lovească	Pre	3,32	3,22	3,27
	Post	2,37	2,09	2,23
Este un semn de iubire față de prietenul ei dacă fata este geloasă	Pre	4,21	4,13	4,17
	Post	3,39	3,18	3,28
Este un semn de iubire față de prietena lui dacă băiatul este gelos	Pre	4,16	4,10	4,13
	Post	3,38	3,20	3,29
Dacă o persoană este lovită de partener/ă, sigur a făcut ceva și o merită.	Pre	2,77	2,19	2,48
	Post	2,37	2,09	2,23

Adolescenții au fost, de asemenea, rugați să evalueze dacă cei șapte itemi din tabelele 26a și 26b sunt *adevărați* sau *falși*; fiecare item a fost evaluat de două ori – o dată pentru situația când băiatul agrează o fată și invers. Primul set de itemi (Q11a+b) se referă la părerea adolescenților despre comportamentele violente ca și cauze pentru dezbinarea unei relații, în timp ce al doilea set de itemi este legat de opiniile tinerilor vizavi de blamarea victimei. În ceea ce privește tabelul 26a, cele mai importante diferențe între răspunsurile băieților din chestionarul inițial și cel final arată că un număr mai ridicat de elevi consideră că, „dacă prietenul ei o presează să întrețină relații sexuale chiar dacă ea nu vrea”, respectiv „dacă prietena lui îl presează să întrețină relații sexuale chiar dacă el nu vrea”, fata/băiatul are un motiv întemeiat să pună capăt relației, atelierul ajutându-i să identifice acest comportament drept un semn de abuz. Cele mai importante diferențe între răspunsurile fetelor din chestionarul inițial și cel final arată că un număr mare de elevi înțeleg că faptul că „dacă prietena lui îl bate” reprezintă un motiv întemeiat să pună capăt relației. Probabil că, în urma atelierului, fetele au devenit mai conștiente de gravitatea comportamentului violent, chiar și atunci când vine din partea unei fete. În tabelul 26b se observă o diferență semnificativă în modul în care fetele au notat enunțurile legate de control după încheierea atelierului, atât în ceea ce privește controlul exercitat într-o relație de un băiat, cât și de o fată.

Tabelul 26a. Procentul elevilor/elevelor care au răspuns „adevărat” sau „fals” la enunțurile legate de comportamentele partenerului/ei pe care o fată/un băiat ar trebui să le considere motive pentru a pune capăt relației, per momentul aplicării chestionarului (înainte sau după atelier) și per sexul respondenților (Q11a+b-pre, Q11a+b-post, Nr._{băieți}=83-85, Nr._{fete}=144-148).

		Momentul	Băieți		Fete		TOTAL	
			adevărat	fals	adevărat	fals	adevărat	fals
a. FATA trebuie să pună capăt relației:	dacă prietenul ei o bate (A*)	Pre	92,9	7,1	95,9	4,1	94,8	5,2
		Post	94,1	5,9	98,6	1,4	97,0	3,0
	dacă prietenul ei o insultă tot timpul (A)	Pre	88,2	11,8	90,5	9,5	89,7	10,3
		Post	89,4	10,6	89,9	10,1	89,7	10,3
	dacă prietenul ei o presează să întrețină relații sexuale chiar dacă ea nu vrea (A)	Pre	79,8	20,2	94,6	5,4	89,2	10,8
		Post	89,3	10,7	95,9	4,1	93,5	6,5
	dacă prietenul ei nu vrea să întrețină relații sexuale (F)	Pre	24,1	75,9	21,4	78,6	22,4	77,6
		Post	36,1	63,9	23,4	76,6	28,1	71,9

b. BĂIAȚUL trebuie să pună capăt relației:	dacă prietena lui îl bate (T)	Pre	78,6	21,4	75,2	24,8	76,4	23,6
		Post	83,3	16,7	86,2	13,8	85,2	14,8
	dacă prietena lui îl insultă tot timpul (A)	Pre	78,6	21,4	79,9	20,1	79,4	20,6
		Post	96,4	3,6	80,6	19,4	86,4	13,6
	dacă prietena lui îl presează să întrețină relații sexuale chiar dacă el nu vrea (T)	Pre	59,0	41,0	76,7	23,3	70,3	29,7
		Post	71,1	28,9	76,7	23,3	74,7	25,3
	dacă prietena lui nu vrea să întrețină relații sexuale (F)	Pre	34,9	65,1	30,8	69,2	32,3	67,7
		Post	37,3	62,7	25,3	74,7	29,7	70,3

* Răspunsul dorit, indicând atitudinea de netoleranță la violență, este marcat prin (A)=Adevărat sau (F)=fals la finalul enunțului.

Tabelul 26b. Procentul elevilor/elevelor care au răspuns „adevărat” sau „fals” la enunțurile legate de explicația neîncheierii unei relații violente, per momentul aplicării chestionarului (înainte sau după atelier) și per sexul respondenților (Q12a+b-pre, Q12a+b-post, Nr_{băieți}=81-83, Nr_{fete}=143-144).

		Momentul	Băieți		Fete		TOTAL	
			adevărat	fals	adevărat	fals	adevărat	fals
a. Dacă nu se desparte de EL	deși o insultă tot timpul, înseamnă că îi place (F*)	Pre	50,6	49,4	39,6	60,4	43,6	56,4
		Post	38,3	61,7	31,2	68,8	33,8	66,2
	deși el îi controlează fiecare mișcare, înseamnă că îi place (F)	Pre	46,9	53,1	45,8	54,2	46,2	53,8
		Post	35,8	64,2	28,5	71,5	31,1	68,9
	deși el o lovește, înseamnă că îi place (F)	Pre	26,8	73,2	11,2	88,8	16,9	83,1
		Post	29,3	70,7	17,5	82,5	21,8	78,2
b. Dacă nu se desparte de EA	deși îl insultă tot timpul, înseamnă că îi place (F)	Pre	53,0	47,0	38,2	61,8	43,6	56,4
		Post	39,8	60,2	27,8	72,2	32,2	67,8
	deși ea îi controlează fiecare mișcare, înseamnă că îi place (F)	Pre	45,8	54,2	40,3	59,7	42,3	57,7
		Post	32,5	67,5	25,7	74,3	28,2	71,8
	deși ea îl lovește, înseamnă că îi place (F)	Pre	35,4	64,6	18,8	81,2	24,8	75,2
		Post	29,3	70,7	22,9	77,1	25,2	74,8

* Răspunsul dorit, indicând atitudinea de ne-învinuire a victimei, este marcat prin (A)=Adevărat sau (F)=fals la finalul enunțului.

Modificarea atitudinilor adolescenților/adolescentelor

Recunoașterea tipurilor de VPI. Referitor la tipurile de VPI, adolescenții au fost rugați să evalueze dacă cele 10 comportamente din tabelul 27 reprezintă un tip de violență (*adevărat*) sau nu (*fals*); itemii au fost evaluați de două ori, o dată când un băiat își supune partenera comportamentului descris (tabelul 27a) și o dată când fata își supune partenerul la același comportament (tabelul 27b).

Comparând răspunsurile din chestionarele inițiale cu cele din chestionarele finale, observăm că, după atelier, mai mulți elevi identifică tipetele constante drept un tip de violență (mai ales băieții, care inițial obținuseră scoruri mai scăzute decât fetele). Un număr semnificativ mai mare de băieți (68,2 comparativ cu 40) și de fete (71,6 comparativ cu 50,7) consideră, de asemenea, că este abuz dacă el „îi spune că, dacă îl părăsește, o să moară fără ea”, sugerând că a crescut nivelul de conștientizare a unor forme de violență mai puțin evidente. Modificări similare se aplică și în cazul enunțurilor „o însoțește peste tot,

mereu, oriunde s-ar duce” și „îi spune cu cine se poate vedea și cu cine nu”. Diferențe similare se observă în tabelul 27b, cu privire la tipurile de violență din partea unei fete.

Tabelul 27a. Procentul elevilor/elevelor care consideră („adevărat”) sau nu („fals”) că cele 10 tipuri de comportamente ale unui băiat față de prietena lui sunt acte de violență, per momentul aplicării chestionarului (înainte sau după atelier) și per sexul respondenților (Q9a-pre, Q9a-post, Nr_{băieți}=83-85, Nr_{fete}=146-148).

Este o formă de violență atunci când, într-o relație, <u>EL</u> :	Momentul	Băieți		Fete		TOTAL	
		adevărat	fals	adevărat	fals	adevărat	fals
țipă întruna la ea (A*)	Pre	78,8	21,2	89,9	10,1	85,8	14,2
	Post	94,1	5,9	94,6	5,4	94,4	5,6
nu vrea să o ia cu el de câte ori iese cu prietenii (F*)	Pre	34,9	65,1	39,0	61,0	37,6	62,4
	Post	36,1	63,9	34,9	65,1	35,4	64,6
îi spune că, dacă îl părăsește, o să moară fără ea (A)	Pre	40,0	60,0	50,7	49,3	46,8	53,2
	Post	68,2	31,8	71,6	28,4	70,4	29,6
o face în toate felurile și o jignește (A)	Pre	85,9	14,1	91,2	8,8	89,2	10,8
	Post	94,1	5,9	94,6	5,4	94,4	5,6
se enervează când ea întârzie la o întâlnire (F)	Pre	42,2	57,8	49,3	50,7	46,7	53,3
	Post	57,8	42,2	53,4	46,6	55,0	45,0
o însoțește peste tot, mereu, oriunde s-ar duce (A)	Pre	27,4	72,6	38,5	61,5	34,5	65,5
	Post	57,1	42,9	55,4	44,6	56,0	44,0
vrea să împartă costul jumi-juma atunci când ies în oraș (F)	Pre	14,1	85,9	15,8	84,2	15,2	84,8
	Post	25,9	74,1	19,9	80,1	22,1	77,9
îi spune cu cine se poate vedea și cu cine nu (A)	Pre	64,7	35,3	66,2	33,8	65,7	34,3
	Post	83,5	16,5	77,0	23,0	79,4	20,6
îi spune ce să poarte și ce să nu poarte (A)	Pre	54,1	45,9	46,6	53,4	49,4	50,6
	Post	69,4	30,6	62,3	37,7	64,9	35,1
amenință că o va răni fizic (T)	Pre	84,7	15,3	91,8	8,2	81,8	18,2
	Post	95,3	4,7	98,6	1,4	93,2	6,8

* Răspunsul dorit este marcat prin (A)=Adevărat sau (F)=fals la finalul enunțului.

Tabelul 27b. Procentul elevilor/elevelor care consideră („adevărat”) sau nu („fals”) că cele 10 tipuri de comportamente ale unei fete față de prietenul ei sunt acte de violență, per momentul aplicării chestionarului (înainte sau după atelier) și per sexul respondenților (Q9b-pre, Q9b-post, Nr_{băieți}=84-85, Nr_{fete}=145-148).

Este o formă de violență atunci când, într-o relație, <u>EA</u> :	Momentul	Băieți		Fete		TOTAL	
		adevărat	fals	adevărat	fals	adevărat	fals
țipă întruna la el (A*)	Pre	74,1	25,9	68,9	31,1	70,8	29,2
	Post	89,4	10,6	80,4	19,6	83,7	16,3
nu vrea să îl ia cu ea de câte ori iese cu prietenii (F*)	Pre	35,3	64,7	26,5	73,5	29,7	70,3
	Post	40,0	60,0	30,6	69,4	34,1	65,9
îi spune că, dacă o părăsește, o să moară fără el (A)	Pre	44,7	55,3	47,3	52,7	46,3	53,7
	Post	69,4	30,6	63,7	36,3	65,8	34,2

îl face în toate felurile și îl jignește (A)	Pre	80,0	20,0	80,0	20,0	80,0	20,0
	Post	91,8	8,2	89,0	11,0	90,0	10,0
se enervează când el întârzie la o întâlnire (F)	Pre	48,8	51,2	49,7	50,3	49,4	50,6
	Post	60,7	39,3	51,7	48,3	55,0	45,0
îl însoțește peste tot, mereu, oriunde s-ar duce(A)	Pre	30,6	69,4	35,8	64,2	33,9	66,1
	Post	57,6	42,4	48,0	52,0	51,5	48,5
vrea să împartă costul jumi-juma atunci când ies în oraș (F)	Pre	16,7	83,3	10,3	89,7	12,7	87,3
	Post	27,4	72,6	19,3	80,7	22,3	77,7
îi spune cu cine se poate vedea și cu cine nu (A)	Pre	67,1	32,9	56,8	43,2	60,5	39,5
	Post	81,2	18,8	75,7	24,3	77,7	22,3
îi spune ce să poarte și ce să nu poarte (A)	Pre	51,8	48,2	40,1	59,9	44,4	55,6
	Post	62,4	37,6	59,9	40,1	60,8	39,2
amenință că îl va răni fizic (T)	Pre	76,5	23,5	81,8	18,2	79,8	20,2
	Post	94,1	5,9	93,2	6,8	93,6	6,4

* Răspunsul dorit este marcat prin (A)=Adevărat sau (F)=fals la finalul enunțului.

Cunoștințe generale cu privire la VPI. Cu privire la cunoștințele lor generale despre VPI, adolescenții au fost rugați să evalueze o serie de enunțuri conținând cele mai des întâlnite mituri despre VPI; elevii au avut de încercuit varianta *adevărat* sau *fals* pentru fiecare dintre cele 19 afirmații legate de violență și abuz din tabelul 28. Comparând răspunsurile din chestionarele inițiale și cele finale, observăm un progres în ceea ce privește depășirea miturilor legate de VPI. Se pare că cele mai importante îmbunătățiri, atât în cazul băieților, cât și al fetelor, se referă la miturile următoare: „violența de cuplu există doar în rândul oamenilor care sunt needucați”, „gelozia este un semn de iubire”, în timp ce, în cazul fetelor, este vizibilă p modificare semnificativă față de mitul „fetele nu sunt niciodată violente fizic cu partenerii lor”.

Tabelul 28. Procentul răspunsurilor (adevărat sau fals) elevilor/elevelor la chestiuni legate de violența între parteneri intimi, per momentul aplicării chestionarului (înainte sau după atelier) și per sexul respondenților (Q13-pre, Q13-post, Nr.-băieți=84-86, Nr.-fete=141-148).

Pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos, indicați răspunsul „adevărat” sau „fals” DIN PUNCTUL VOSTRU DE VEDERE:	Momentul	Băieți		Fete		TOTAL	
		adevărat	fals	adevărat	fals	adevărat	fals
Violența de cuplu există doar în rândul oamenilor care sunt săraci (F*)	Pre	12,8	87,2	6,8	93,2	9,0	91,0
	Post	5,8	94,2	4,1	95,9	4,7	95,3
Violența de cuplu există doar în rândul oamenilor care sunt needucați (F)	Pre	53,6	46,4	53,7	46,3	53,7	46,3
	Post	36,9	63,1	42,2	57,8	40,3	59,7
Victimele relațiilor violente sunt în majoritate femei (T*)	Pre	82,1	17,9	76,7	23,3	78,7	21,3
	Post	71,4	28,6	81,5	18,5	77,8	22,2
O persoană este abuzată doar dacă există violență fizică (F)	Pre	26,7	73,3	32,0	68,0	30,0	70,0
	Post	19,8	80,2	25,2	74,8	23,2	76,8
Distrugerea bunurilor și a efectelor personale nu este o formă de violență (F)	Pre	25,6	74,4	23,1	76,9	24,0	76,0
	Post	23,3	76,7	18,4	81,6	20,2	79,8

Persoanele violente sunt persoane care nu își pot controla mânia (F)	Pre	75,6	24,4	73,3	26,7	74,1	25,9
	Post	66,3	33,7	70,5	29,5	69,0	31,0
Dacă nu l-ar provoca ea, el nu ar abuza-o (F)	Pre	31,8	68,2	27,0	73,0	28,8	71,2
	Post	28,2	71,8	21,6	78,4	24,0	76,0
Se vede dacă o persoană e violentă sau nu, după aspectul său (F)	Pre	29,4	70,6	32,9	67,1	31,6	68,4
	Post	30,6	69,4	29,5	70,5	29,9	70,1
Gelozia este un semn de iubire (F)	Pre	67,4	32,6	68,1	31,9	67,8	32,2
	Post	41,9	58,1	44,4	55,6	43,5	56,5
Fetele nu sunt niciodată violente fizic cu partenerii lor (F)	Pre	19,0	81,0	34,5	65,5	28,8	71,2
	Post	17,9	82,1	16,2	83,8	16,8	83,2
Când un băiat mângâie o fată, iar ea spune „nu”, asta înseamnă deseori „da”(F)	Pre	40,0	60,0	45,9	54,1	43,7	56,3
	Post	38,8	61,2	37,7	62,3	38,1	61,9
Când cineva suferă un abuz în cadrul relației intime, e simplu să plece (F)	Pre	52,9	47,1	44,8	55,2	47,8	52,2
	Post	43,5	56,5	36,6	63,4	39,1	60,9
Comportamentul violent al unei persoane se poate schimba dacă partenerul/a o/îl iubește suficient (F)	Pre	60,0	40,0	55,5	44,5	57,1	42,9
	Post	56,5	43,5	58,2	41,8	57,6	42,4
Bărbații sunt violenți prin natura lor (F)	Pre	29,1	70,9	33,1	66,9	31,6	68,4
	Post	19,8	80,2	31,7	68,3	27,3	72,7
Femeile sunt violente prin natura lor (F)	Pre	18,6	81,4	14,6	85,4	16,1	83,9
	Post	10,5	89,5	17,4	82,6	14,8	85,2
Majoritatea fetelor cred că trebuie să „facă pe inaccesibilele” înainte de a accepta să facă sex (F)	Pre	48,8	51,2	41,0	59,0	43,9	56,1
	Post	45,2	54,8	33,3	66,7	37,7	62,3
Majoritatea băieților cred că atunci când o fată refuză să facă sex cu ei, face doar „pe inaccesibila” (F)	Pre	43,0	57,0	42,7	57,3	42,8	57,2
	Post	39,5	60,5	38,5	61,5	38,9	61,1
Abuzul de substanțe periculoase este cauza violenței în relații (F)	Pre	39,5	60,5	44,7	55,3	42,7	57,3
	Post	36,0	64,0	45,4	54,6	41,9	58,1
Majoritatea oamenilor victime ale abuzurilor cred că ceea ce li se întâmplă este vina lor (T)	Pre	53,6	46,4	56,8	43,2	55,6	44,4
	Post	41,7	58,3	55,4	44,6	50,4	49,6

* Răspunsul dorit este marcat prin (A)=Adevărat sau (F)=fals la finalul enunțului.

B.3.3. Evaluarea realizată de adolescenți și adolescente

Adolescenții au fost rugați să evalueze mai multe aspecte ale atelierului, prin intermediul unor întrebări din chestionarul final. Mai exact, aceștia au evaluat:

- a. nivelul de **satisfacție personală** (Q1.1-post, așa cum este prezentată în tabelul 29) față de atelier, precum și măsura în care le-au fost îndeplinite **așteptările** și **beneficiile** pe care le-au avut de pe urma acestuia (Q1.3-post, așa cum este prezentată în tabelul 30);

Nivelul de satisfacție personală s-a măsurat și indirect (tabelul 31), elevii fiind întrebați care este probabilitatea să participe la un atelier similar pe viitor (Q5.1-post) sau să recomande unui prieten/unei prietene (Q5.4-post) să participe la un astfel de atelier, precum și prin intermediul a trei întrebări deschise (Q2-post) prin care adolescenții erau rugați să menționeze **ce le-a plăcut cel mai mult** și **ce nu le-a plăcut** la atelierul la care au luat parte, și ce **subiecte** le-ar mai fi plăcut să fie discutate în cadrul sesiunilor (tabelul 32).

- b. **cât de util consideră** că a fost atelierul (Q1.2-post) pentru ei înșiși și pentru alții (consultați tabelul 33) și ce cred despre **cunoștințele** (Q3 and Q4-post) pe care le-au dobândit în timpul atelierului (consultați tabelele 34 și 35);
- c. **cât de adecvat** cred că este ca atelierele să fie implementate în **școli** (Q5.2-post) **de către profesorii lor** (Q5.3-post), precum și **cât de potrivit li s-a părut cadrul didactic** (Q1.4-post) care a susținut atelierul (consultați tabelele 36 și 37).

Nivelul lor de satisfacție personală față de atelier

Scorurile medii privind satisfacția adolescenților față de atelierele din România, ilustrate în tabelul 29, indică un grad mare de satisfacție (peste 8,5 pentru toate aspectele). Cele mai ridicate scoruri s-au înregistrat la itemii referitori la modul în care a fost susținut atelierul (9,49), la cât de potrivit a fost cadrul didactic care l-a susținut (9,17) și la nivelul de satisfacție vizavi de participarea elevilor înșiși la atelier (9,02). Acest lucru arată că elevii au apreciat foarte mult modul în care au fost selectate și instruite cadrele didactice în vederea susținerii atelierului, precum și metodologia și tipurile de activități din acesta, care au reușit să scoată elevii din rolul pasiv.

Tabelul 29. Scoruri medii indicând nivelul de satisfacție a elevilor/elevelor (0=deloc, 10=absolut) față de atelier, per sexul respondenților (Q1.1-post, Nr_{băieți}=88, Nr_{fete}=152).

Cât sunteți de mulțumit/ă ești de:	Sex		TOTAL
	Băieți	Fete	
atelier, per total?	8,63	8,89	8,76
subiectele abordate?	8,89	9,05	8,97
activitățile utilizate?	8,86	8,91	8,88
fișele de lucru utilizate?	9,14	8,74	8,94
materialele auxiliare pe care le-ați primit?	8,85	8,85	8,85
modul de desfășurare al atelierului?	10,00	8,99	9,49
organizarea atelierului?	8,80	8,94	8,87
cadrul didactic care a facilitat atelierul?	9,22	9,18	9,17
participarea ta la atelier?	9,07	8,97	9,02

Pentru a confirma afirmațiile de mai sus, cel mai ridicat scor (9,23) din tabelul următor s-a înregistrat la întrebarea „În ce măsură ți-au plăcut activitățile la care ai participat?” Acest lucru este valabil atât în cazul fetelor, cât și al băieților.

Tabelul 30. Scorurile medii (0=deloc, 10=absolut) indicând îndeplinirea așteptărilor, cât de adecvat a fost atelierul, activitățile incluse în acesta și beneficiile dobândite de pe urma atelierelor, per sexul respondenților (Q1.3-post, Nr_{băieți}=87, Nr_{fete}=152).

În general, în ce măsură:	Sex		TOTAL
	Băieți	Fete	
atelierul s-a ridicat la nivelul așteptărilor voastre?	8,90	8,90	8,90
v-au plăcut activitățile la care ați participat?	9,14	9,33	9,23
vi se aplică temele discutate în viața de zi cu zi?	8,24	8,77	8,50
ați beneficiat de pe urma atelierului?	8,40	8,76	8,58
sunteți de părere că atelierul este o surpriză plăcută?	8,88	9,08	8,98

Măsurătorile indirecte cu privire la nivelul de satisfacție al elevilor/elevelor față de atelier (Q5.1+4-post) s-au făcut pe baza răspunsurilor acestora la întrebările: i) „**doriți să mai participați la un seminar similar în viitor?**” și ii) „**ați recomanda unui prieten/unei prietene să participe la un asemenea seminar?**” indică foarte clar succesul atelierului: marea majoritate a elevilor (90,38%) ar participa la ateliere similare pe viitor (aici am inclus procentajele celor care au răspuns „cel mai probabil” și „cu siguranță da”) și chiar mai mulți (96%) ar recomanda prietenilor să participe la ateliere de acest fel.

Tabelul 31. Procentajele obținute din măsurătorile indirecte ale nivelului de satisfacție a elevilor/elevelor față de atelier, per sexul respondenților (Q5.1+4-post, Nr_{băieți}=88, Nr_{fete}=153).

Vă rugăm să ne spuneți ce părere aveți despre:	Sex		Total%
	Băieți%	Fete%	
Doriți să mai participați la un seminar similar în viitor?			
Cu siguranță da	46,59	45,09	45,84
Cel mai probabil da	42,04	47,05	44,54
Cel mai probabil nu	9,08	3,26	6,17
Cu siguranță nu	2,27	3,29	2,78
Ați recomanda unui prieten/unei prietene să participe la un asemenea seminar?			
Cu siguranță da	48,86	70,58	59,72
Cel mai probabil da	46,59	26,14	36,26
Cel mai probabil nu	1,13	0,65	0,89
Cu siguranță nu	3,40	0,65	2,02

Ambele întrebări erau însoțite de întrebări deschise, la care elevii și-au explicat alegerea. În ceea ce privește dorința acestora de a participa la un atelier similar pe viitor, trebuie să menționăm, în primul rând, că 135 din 241 de respondenți au răspuns la întrebările deschise prin care li se cerea să-și motiveze alegerea.

Cele mai frecvente **motive pro** participare la un atelier similar pe viitor au fost:

- este util, amuzant, educativ, interesant etc.;
- pentru a învăța despre viață, pentru a învăța lucruri noi;
- pentru că ne ajută să rezolvăm anumite probleme;
- violența domestică și VPI sunt subiecte despre care trebuie să discutăm;
- ne ajută să ne analizăm propria relație;
- pentru că în familie nu se discută așa ceva.

Motivetele **împotriva** participării la un atelier similar pe viitor au fost:

- au învățat tot ce trebuia;
- nu sunt interesați de subiect.

În ceea ce privește disponibilitatea elevilor/elevelor de a recomanda unui prieten/unei prietene să participe la un asemenea atelier, 121 in 241 de respondenți au răspuns la întrebările deschise prin care li se cerea să-și motiveze alegerea. Motivele **pro** și **contra** recomandării unui prieten/unei prietene să participe la un asemenea atelier sunt expuse mai jos.

Ar recomanda prietenilor să participe pentru că:

- elevii au multe de învățat;
- unii dintre ei nu discută astfel de subiecte cu părinții;
- să învețe despre consecințele violenței;
- să știe cum să reacționeze într-o situație/relație violentă.

Motivele pentru care nu ar recomandării unui prieten/unei prietene să participe sunt:

- lipsa timpului;
- adolescenții nu sunt interesați.

Mai mult decât atât, pe baza răspunsurilor adolescenților la întrebările deschise „**ceea ce mi-a plăcut cel mai mult a fost...**” și „**un lucru care nu mi-a plăcut a fost...**” indică: (consultați tabelul 32).

Tabelul 32. Răspunsurile și numărul de respondenți pentru întrebările: „ceea ce mi-a plăcut cel mai mult a fost...” și „un lucru care nu mi-a plăcut a fost...” (Q2-post).

Ceea ce mi-a plăcut cel mai mult a fost:	Nr.	un lucru care nu mi-a plăcut a fost:	Nr.
Subiectele discutate, modul de abordare a problemelor, că a fost interactiv, că părerea noastră conta.	17	Nu am avut timp să discutăm toate subiectele.	51
Am vorbit despre lucruri pe care nu le discutăm niciodată în afara școlii sau cu părinții.	24	Unii colegi nu au vrut să se implice la fel ca alții.	
Am învățat multe lucruri utile despre relațiile ne/sănătoase și m-a ajutat să rezolv niște probleme pe care le aveam în relația cu prietena mea.	146	Chestionarele lungi.	206
Cum să reacționăm în anumite situații.	7	Uneori, am avut mult de citit.	78
Am corectat niște greșeli despre care nu știam că sunt greșeli.	3		

La întrebarea deschisă despre **subiectele care le-ar fi plăcut să fie discutate în timpul atelierului, dar nu au făcut-o**, elevii au răspuns că au fost acoperite toate subiectele dorite, iar unii că ar fi putut să fie abordate, de asemenea, următoarele:

- vâsta „potrivită” la care să ai un prieten/o prietenă;
- relații între persoane de același sex;
- subiecte mai concrete despre violență;
- *cyberbullying*;
- cum/dacă o relație se schimbă după începerea vieții sexuale.

Utilitatea auto-percepută a atelierului și cunoștințele acumulate

Scorurile medii referitoare la cât de util consideră elevii că a fost atelierul pentru ei înșiși și pentru alții, prin cele 4 aspecte descrise în tabelul 33, au variat între 8,61 și 8,89. Elevii sunt de părere că atelierele sunt cel mai utile atunci când o femeie/fată pe care o cunosc este victima unui abuz în relația în care se află (această dimensiune a obținut cel mai ridicat punctaj: 8,89), urmat de pentru propriile relații personale (scor mediu: 8,72).

Tabelul 33. Scoruri medii indicând nivelul de satisfacție a elevilor/elevelor (0=deloc, 10=absolut) față de utilitatea atelierului pentru ei înșiși, per sexul respondenților (Q1.2-post, Nr_{băieți}= 88, Nr_{fete}=152).

Cât de UTIL credeți că va fi atelierul la care ați participat:	Sex		TOTAL
	Băieți	Fete	
în viața voastră zilnică, în general?	8,48	8,74	8,61
în relațiile voastre personale?	8,58	8,86	8,72
în cazurile în care o femeie/fată pe care o cunoașteți este abuzată în relația ei?	8,68	9,11	8,89
în cazurile în care un bărbat/băiat pe care îl cunoașteți își abuzează partenera?	8,63	8,80	8,71

Adolescenților li s-a cerut, de asemenea, să-și evalueze nivelul de cunoștințe acumulate prin participarea la atelier, legate de inegalitățile de gen și la violența în relații (Q3-post, tabelul 34) și să noteze, pe o scară de la 0% la 100% (Q4-post, tabelul 35) în ce măsură i-a ajutat atelierul să-și dea seama dacă relația lor este sau nu una sănătoasă, violentă și în ce măsură i-a ajutat să-și dea seama ce să facă în cazul în care ei înșiși sau cineva cunoscut sunt victima unui abuz.

În ceea ce privește inegalitățile de gen, 53,43% **dintre elevi/eleve** au răspuns că **au învățat multe lucruri**, 15,26% că **au învățat tot ce trebuia să știe**, 28,13% că au învățat cel puțin un lucru nou, iar 4% că nu au învățat nimic nou.

În ceea ce privește violența în relații, **elevii/elevele** au răspuns că **au învățat multe lucruri** (46,78%) sau **tot ce trebuia să știe** (27,32%), 22,98% că au învățat cel puțin un lucru nou, iar 4,33% că nu au învățat nimic nou.

Având în vedere că majoritatea (peste 95%) atelierelor au fost considerate drept o oportunitate de a învăța atât despre inegalitățile de gen, cât și despre violență în relații, putem concluziona că atelierele au reușit cu brio să dezvolte cunoștințele elevilor/elevelor despre aceste subiecte.

Tabelul 34. Procentul răspunsurilor adolescenților cu privire la inegalitățile de gen și la violența în relații (Q3-post, Nr_{băieți}=85, Nr_{fete}=151).

Ați învățat ceva ce nu știați deja prin participarea la acest atelier?	Subiectul					
	Inegalitate de gen			Violență în relații		
	Băieți%	Fete%	TOTAL	Băieți%	Fete%	TOTAL
Nu am învățat nimic nou	4,70	3,31	4,00	4,70	3,97	4,33
Am învățat cel puțin un lucru nou	31,76	24,50	28,13	29,41	16,55	22,98
Am învățat multe lucruri noi	50,58	56,29	53,43	45,88	47,68	46,78
Am învățat tot ce trebuie să știu	15,29	15,23	15,26	23,52	31,12	27,32

Scorurile medii totale (tabelul 35) cu privire la măsura în care (pe o scară de la 0% la 100%) atelierul i-a ajutat pe adolescenți să:

- își dea seama dacă relația lor este sănătoasă sau nu – 70,67%;
- își dea seama dacă relația lor este violentă sau nu – 71,10%;
- știe ce trebuie să facă dacă ei sau cineva drag lor este abuzat/ă – 81,59%.

Cei mai mulți elevi (82%) sunt de părere că atelierul i-a ajutat să știe cum să reacționeze în cazul în care ei înșiși sau cineva drag lor este abuzat, ceea ce, din punctul de vedere al prevenției, este un lucru foarte bun. Mai mult de 70% dintre aceștia cred, de asemenea, că atelierul este benefic în sensul că te învață să faci diferența relațiilor abuzive și sănătoase, ceea ce, din nou, este esențial pentru prevenirea primară a violenței.

Tabelul 35. Valoarea medie a influenței autoevaluate (pe o scară de la 0% la 100%) a atelierului asupra elevilor/elevelor, per sexul respondenților (Q4-post, Nr_{băieți}=87, Nr_{fete}=149).

Atelierul m-a ajutat să:	Sex		TOTAL
	Băieți	Fete	
îmi dau seama dacă relația mea este sănătoasă sau nu	67,05	74,30	70,67
îmi dau seama dacă relația mea este violentă sau nu	68,85	73,35	71,10
ce trebuie să fac dacă eu sau cineva drag mie este abuzat/ă.	80,82	82,36	81,59

Părerile adolescenților/adolescentelor despre implementarea atelierelor în școli, de către cadrele lor didactice.

Întrebările ale căror scop era măsurarea indirectă (Q5-post) a nivelului de satisfacție al elevilor/elevelor față de atelier includeau două întrebări menite să afle părerea adolescenților referitoare la cât de adecvat este ca atelierele să fie implementate în școli (Q5.2-post) de către cadrele didactice (Q5.3-post). Dintre respondenți, 60,92% cred că aceste ateliere trebuie și 36,13% că cel mai probabil trebuie implementate

în unitățile de învățământ, iar 38,49% că astfel de atelierele trebuie și 44,77% că cel mai probabil trebuie implementate de către cadrele didactice. Marea majoritate a elevilor (peste 85%) confirmă că metodologia atelierului, așa cum este propusă în proiect (implementate în școli, de către cadrele didactice) este adecvată.

Tabelul 36. Procentajul răspunsurilor adolescenților despre cât este de adecvat ca atelierele să fie implementate în școli de către cadrele didactice, per sexul respondenților (Q5.2+3-post, Nr_{băieți}=88, Nr_{fete}=151).

Vă rugăm să ne spuneți ce părere aveți despre:	Sex		TOTAL
	Băieți%	Fete%	
Credeți că astfel de ateliere ar trebuie implementate în școli?			
Cu siguranță da	60,22	60,92	60,57
Cel mai probabil da	36,36	35,76	30,06
Cel mai probabil nu	1,13	3,31	2,22
Cu siguranță nu	1,13	0	0,56
Credeți că astfel de ateliere ar trebuie implementate de cadrele didactice?			
Cu siguranță da	37,50	39,07	38,28
Cel mai probabil da	45,45	44,37	44,91
Cel mai probabil nu	13,63	14,56	14,09
Cu siguranță nu	2,27	2,64	2,45

Motivele menționate de 97,05% dintre elevi în favoarea susținerii acestor ateliere în școli – prin intermediul întrebărilor deschise care au însoțit cele două întrebări de mai sus – au fost:

- „Da, pentru că (atelierele) sunt educative.”
- „Este nevoie ca aceste informații să se predea în școli.”
- „Pentru ca elevii să știe tot ce trebuie referitor la această temă.”
- „Da, pentru că toți oamenii merg la școală și, astfel, dobândesc informații despre acest subiect și despre viață.”
- „Astfel de ateliere trebuie implementate în școli, pentru că abordează subiecte importante, care sunt, în general, ignorate.”
- „Pentru că elevii nu discută despre aceste lucruri cu părinții.”
- „Elevii au nevoie de o materie care să cuprindă toate astea.”
- „Ajută la dezvoltarea personală a elevilor.”
- „Astfel de informații pot fi incluse în opționalul educație pentru sănătate din programă.”

Unii elevi au notat motive împotriva susținerii atelierelor în școli, mai exact:

- „Programa este prea încărcată.”
- „În majoritatea școlilor, nu există un specialist.”

Printre motivele menționate de elevi în favoarea susținerii acestor ateliere de cadrele didactice s-au numărat:

- „Profesorii au experiența și autoritatea necesară.”

- „Da, întotdeauna este nevoie de o persoană care să ne îndrume și să aibă experiența de viață relevantă și să știe cum să abordeze subiectele.”
- „Este foarte important să se implementeze astfel de ateliere. Nu contează cine face asta, atâta timp cât e pregătit/ă.”
- „Profesorii joacă un rol important în educația copiilor.”
- „Pentru că te simți mai confortabil dacă implementatorul este cineva cunoscut.”

Motivale menționate de unii elevi împotriva organizării atelierelor de către cadrele didactice:

- „Profesorii nu știu cum să le implementeze.”
- „Pot avea o abordare limitată.”
- „E mai bine să fie ținute de psihologi sau de oameni din afara școlii, care nu dau note.”
- „Unii profesori nu se simt confortabil cu subiectul acesta.”
- „Profesorii nu știu cum să explice subiectul elevilor.”
- „Nu e materia profesorului.”
- „Copiii nu se simt confortabil, le este rușine.”
- „Este posibil ca elevii să aibă idei fixe.”

Nu în ultimul rând, elevii au fost rugați să evalueze implementatorul atelierului, scorurile acordate de aceștia pentru cele trei dimensiuni ilustrate în tabelul 37 situându-se între 9,45 și 9,65.

Tabelul 37. Scoruri medii indicând cât de potrivit (0=deloc, 10=absolut) au considerat elevii/elevele că atelierul a fost susținut de cadrele lor didactice, per sexul respondenților (Q1.4-post, Nr_{băieți}=88, Nr_{fete}=150).

În ce măsură considerați că profesorul/profesoara care a facilitat atelierul:	Sex		TOTAL
	Băieți	Fete	
a fost bine pregătit/ă	9,65	9,65	9,65
a distribuit bine timpul	9,47	9,43	9,45
v-a răspuns la întrebări în mod adecvat	9,61	9,68	9,64

B.4. Rezultatele chestionarelor aplicate cadrelor didactice

Pe baza informațiilor din formularele de raportare C2, completate de implementatori după fiecare sesiune, implementarea atelierelor s-a desfășurat conform planurilor inițiale și fără devieri majore.

În plus, la sfârșitul atelierelor, implementatorii au fost rugați să completeze un formular de raportare (C3) prin care să raporteze rezultatele generale ale atelierului per total și să realizeze o evaluare globală a atelierului. Ratele de răspuns au fost de 100%, toți implementatorii îndeplinindu-și sarcinile până la sfârșitul anului școlar.

B.4.1. Factori facilitatori și frenatori

Implementatorii au fost rugați să menționeze, în formularele de raportare C3, factorii facilitatori și obstacolele de care s-au lovit în timpul implementării atelierelor.

Obstacole

Numai în 1 din cele 10 formulare C3 primite de la implementatori s-au raportat obstacole; ceilalți implementatori au afirmat că nu au întâmpinat piedici. Obstacolele menționate de respectiva profesoară aveau de-a face cu dificultatea de a introduce orele din proiect în programul școlar.

Factori facilitatori

Factori facilitatori au fost menționați în toate cele 10 formulare de raportare C3 primite de la implementatori; printre aceștia s-au numărat:

- sprijinul oferit de A.L.E.G. în faza de planificare a proiectului;
- ajutorul și feedbackul oferit de A.L.E.G. în timpul implementării atelierelor pentru elevi;
- faptul că s-au furnizat materiale necesare producerii proiectelor creative ale elevilor;
- manualele III și IV au fost foarte cuprinzătoare, utile și ușor de folosit de cadrele didactice la orice moment.

În comparație cu rezultatele chestionarelor finale ale cadrelor didactice, înainte de implementare a existat o anumită suprapunere între obstacolele și factorii facilitatori anticipați și cei înregistrați efectiv în cursul implementării. După cum s-a anticipat în mod corect, cadrele didactice au simțit presiunea timpului și au avut dificultăți în a găsi suficient timp în curriculum pentru implementarea programului. Nu s-au materializat temerile legate de lipsa lor de experiență în ceea ce privește implementarea unor astfel de ateliere și posibile reacții/rezistență din partea elevilor/elevelor și/sau posibile reacții (negative) din partea administrației unităților de învățământ.

Disponibilitatea A.L.E.G. de a oferi sprijinul necesar atât în etapa de planificare, cât și în cea și de implementare ale atelierelor a fost identificată în mod corect în chestionare drept un factor facilitator important, aplicându-se, de asemenea, în cazul implementării propriu-zise. Mai mult, materialele bine structurate din manualele III și IV au constituit și ele un factor facilitator bine identificat. În schimb, se pare că profesorii nu au utilizat atât de mult (cât se aștepta înainte de implementare) statisticile și datele empirice din manualul II.

B.4.2. Nivelul de satisfacție vizavi de ateliere și adecvarea auto-percepută a calității de implementator

Implementatorilor li s-a cerut, prin intermediul formularelor de raportare C3, să evalueze mai multe aspecte legate de a) satisfacția lor față de atelier, b) cât de adecvați au fost în calitate de facilitatori și c) satisfacția elevilor față de atelier (din punctul lor de vedere).

În ceea ce privește satisfacția lor față de atelier, majoritatea cadrelor didactice (9/10) s-au declarat extrem de mulțumiți, în special de:

- implementarea atelierului „GEAR – Mecanism împotriva VPI”, per total;
- participarea elevilor la atelier;
- ei înșiși în postura de facilitatori ai atelierului;
- modul în care au susținut atelierul;
- subiectele abordate;
- rezultatele atelierului.

Referitor la cât de adecvat a fost rolul de facilitatori ai atelierului, majoritatea cadrelor didactice și a consilierilor școlari au afirmat următoarele:

- au fost bine pregătiți datorită materialelor furnizate de A.L.E.G. în timp util și a faptului că li s-au furnizat informații sau materialele suplimentare oricând a fost nevoie;
- șapte din zece profesori au considerat că și-au distribuit bine timpul;
- toți implementatorii au reușit să mențină atenția grupului;
- majoritatea implementatorilor au încredere că au răspuns în mod adecvat la întrebări;
- opt din zece implementatori consideră că au reușit să-i motiveze pe elevi să participe activ la atelier. Ceilalți sunt de părere că timpul scurt a limitat încurajarea participării suplimentare – în special în ceea ce privește activitățile pentru care era nevoie să se lucreze după cursuri, cum ar fi crearea produselor pentru campanie;
- cu toții au considerat că au putut să identifice și să răspundă în mod adecvat nevoilor grupului.

Referitor la reacțiile elevilor la atelier, toți implementatorii s-au declarat pe deplin mulțumiți de următoarele:

- elevilor le-au plăcut activitățile;
- elevii au luat în serios subiectele abordate;
- elevii au fost de părere că temele abordate sunt valabile în viața lor de zi cu zi;
- elevii cred că subiectele abordate le sunt utile în viața de zi cu zi;
- elevii au avut de câștigat de pe urma atelierului;
- elevii au considerat atelierul o surpriză plăcută;
- relația lor cu elevii s-a îmbunătățit;
- relațiile dintre elevi s-au îmbunătățit;
- elevii și-au devotat din timpul liber anumitor activități.

B.4.3. Beneficii pentru cadre didactice, elevi/eleve și unitatea de învățământ

Implementatorilor li s-a cerut să menționeze, în formularele de raportare C3, beneficiile pe care – din punctul lor de vedere – le-au avut ei înșiși, elevii și școala lor de pe urma atelierului „GEAR – Mecanism împotriva VPI”. Răspunsurile cadrelor didactice și ale consilierilor școlari sunt rezumate mai jos.

Beneficiile elevilor

Din punctul de vedere al implementatorilor, elevii au avut multiple beneficii de pe urma atelierului. Mai exact, aceștia au spus că elevii:

- au învățat să lucreze, să comunice mai interactiv în grupuri; nu toți au șansa să beneficieze de educație non-formală;
- au învățat să se respecte reciproc dincolo de gen, etnie, religie și contextul economic din care provin;
- au avut posibilitatea să învețe despre probleme des întâlnite în societate. Aceștia au fost dispuși să participe la activități care îi ajută să poată reacționa în mod adecvat atunci când se confruntă cu situații de violență și inegalități de gen în viața reală. Elevii au devenit mai încrezători în abordarea subiectelor care, înainte de atelier, erau considerate tabu.
- au acumulat cunoștințe despre VPI;
- dincolo de cunoștințe, atelierul i-au ajutat pe elevi să-și formeze atitudini noi, care să-i ajute să înțeleagă relațiile și să aibă relații intime sănătoase, bazate pe principiile egalității, non-discriminării, evitării stereotipurilor și prevenirii violenței;
- elevii au conștientizat diferențele de gen, și-au aflat drepturile, știu cum să reacționeze în mod adecvat atunci când se confruntă cu relații „nesănătoase”;
- atelierul a contribuit la formarea de atitudini de toleranță zero față de violență și la promovarea unor modele de relaționare sănătoase;
- de la începutul atelierului, am observat deschiderea elevilor de a comunica despre problemele legate de inegalitățile de gen și despre modul în care le fac față. În timpul atelierului, au devenit tot mai vigilenți și raportau comportamente de sancționat. Mai mult, violența între parteneri intimi a devenit un subiect de interes permanent pentru elevi/eleve.

Beneficiile cadrelor didactice

În formularele de raportare, cadrele didactice menționează că, dincolo de beneficiile elevilor, ele însele au avut de câștigat din implicarea în implementarea atelierului, respectiv:

- o mai bună înțelegere a problemelor acestei generații;
- îmbunătățirea relației profesor-elev;
- experiență într-un context de învățare nou;
- au acumulat noi cunoștințe, și-au identificat propriile stereotipuri de gen și au dezvoltat noi atitudini față de inegalitățile de gen și de nonviolența în relațiile între parteneri intimi. În plus, au avut oportunitatea de a se întâlni cu un grup de studenți într-un mediu informal;
- dezvoltare personală, dobândirea de noi tehnici de lucru cu elevii;
- o relație mai apropiată cu elevii;
- au învățat lucruri noi;
- comunicare mai bună cu elevii și capacitatea de a-și filtra propriile stereotipuri de gen. Instruire temeinică în domeniul problemelor curente cu care se confruntă tinerii în viața reală;
- nivel mai ridicat de încredere între profesor și clasa de elevi;

- a ajutat la scăderea tensiunilor acumulate și a creat un cadru educațional non-formal pentru exprimarea acestor tensiuni;
- mi-a oferit oportunitatea să mă dezvolt profesional în altă direcție, să lucrez la propriul meu set de valori, pe care le transmit elevilor.

Beneficii pentru unitatea de învățământ

Printre beneficiile pentru școli, menționate de cadrele didactice s-au numărat:

- activitățile vor fi implementate în școală și de către alți colegi;
- relațiile dintre băieți și fete sunt privite din perspectiva egalității; sunt vizibile anumite schimbări în comportamentul elevilor;
- școala a avut de câștigat din punctul de vedere al imaginii, al inovării, al deschiderii și al expertizei despre cum să abordeze cazurile de violență și are la dispoziție manuale cu activități gata de folosit;
- s-au schimbat anumite atitudini și comportamente atât în rândul cadrelor didactice, cât și al elevilor;
- un atelier atipic pe subiectele abordate;
- dincolo de instruirea de specialitate, școala are obligația să pregătească tinerii pentru relații sociale sănătoase. Atelierul a ajutat și la îmbunătățirea portofoliului de activități extra curriculare;
- școala a avut de câștigat din diseminare și activități de conștientizare a chestiunilor legate de gen, prin ateliere susținute elevi care au participat la atelier la clase mai mici.

B.4.4. Sugestiile cadrelor didactice de modificare și lecțiile învățate

Implementatorii au fost rugați să transmită, prin formularele de raportare C2 și C3, a) „sfaturi utile” pentru colegii care intenționează să implementeze ateliere la clasă (formularul de raportare C3 – Q.8) și b) sugestii de modificare sau îmbunătățire a activităților sau a proceselor de implementare a atelierului, pe baza experienței proprii (formularul de raportare C2 – Q.14).

Sfaturile cadrelor didactice pentru viitori implementatori

Pornind de la experiența lor, implementatorii au transmis „sfaturi utile” colegilor care doresc să implementeze ateliere „GEAR – Mecanism împotriva VPI” la clasă. Mai exact, aceștia au transmis colegilor:

- să înțeleagă pașii de urmat; să monitorizeze cu atenție fiecare etapă și să intervină dacă discuțiile degenerază;
- să-și dorească ca atât profesorul, cât și elevii să acumuleze informațiile propuse;
- să aibă încredere în capacitatea lor de a-i face pe elevi să comunice deschis, să fie critici și să-și susțină drepturile care, de multe ori, le sunt încălcate;
- să nu uite că are de-a face cu indivizi unici, nu cu o clasă de copii care au reacții colective;
- să se bazeze pe materialele furnizate pentru atelier, care sunt complexe și complete, dar să valorifice și experiența proprie de viață;
- merită efortul implementării unui astfel de atelier – are rezultatele pozitive așteptate!
- este necesară pregătirea pe acest subiect și construirea unor relații de încredere cu elevii înainte de începerea atelierului;
- este important să se aleagă și să se adapteze activitățile în funcție de specificul și de nevoile elevilor.

Sugestii de modificări în vederea îmbunătățirii activităților sau procesului de implementare a atelierului

Implementatorii nu au avut sugestii de modificare sau de îmbunătățire a activităților. S-a făcut o mică remarcă legată de simplificarea procedurii de raportare. Nu în ultimul rând, la întrebarea dacă plănuiesc să continue implementarea atelierelor pe viitor, 89% au răspuns „da”, 11% „cel mai probabil da”, neexistând niciun răspuns negativ.

C. Lecții învățate și sugestii de îmbunătățire

Unul dintre cei mai importanți factori care au asigurat implementarea cu succes și eficace a atelierelor a fost selectarea cadrelor didactice care au fost instruite și au devenit implementatori. Numai acei profesori care sunt pregătiți să-și pună sub semnul întrebării propriile stereotipuri de gen și care sunt puternic motivați să abordeze cu seriozitate subiectul egalității de gen cu elevii pot implementa activitățile în așa fel încât să modifice în mod pozitiv atitudinile și comportamentele elevilor. Atâta vreme cât atelierul rămâne în afara curriculumului obligatoriu, vom încuraja implementarea, pe viitor, a atelierelor, o deschidere similară față de cadrele didactice și o selecție bazată pe scrisori de motivație, în care acestea să explice de ce sunt interesate de subiect și cum se pliază acesta pe problemele cu care se confruntă elevii lor, precum și cum preconizează că își vor aloca timp pentru implementarea atelierelor și de ce obstacole anticipează că se vor lovi. Astfel, vor fi selectați cele mai motivate cadre didactice, care pot într-adevăr să facă diferența în sensul includerii acestui subiect în educația de masă.

O altă lecție învățată este importanța monitorizării cu atenție a implementatorilor, care ar beneficia de prezența fizică a personalului A.L.E.G., care să le facă observații, să le dea feedback vizavi de conținutul comunicat elevilor și elevelor despre VPI, capacitatea profesorilor de a-și filtra propriile stereotipuri etc. Sugerăm adăugarea unui element nou de observație și feedback din partea personalului implicat în proiect o dată pe parcursul fiecărui atelier, la toate clasele unde se organizează.

Concluzie

La fel ca și cadrele didactice, elevii au subliniat importanța implementării în școli a unor ateliere „GEAR – Mecanism împotriva VPI”: 86% dintre participanți consideră că atelierele trebuie susținute în unitățile de învățământ, iar 95% dintre elevi confirmă că atelierul i-a ajutat să învețe despre inegalitățile de gen și despre violența în relații. Pe lângă beneficiile mai sus-menționate, extrase din evaluările atelierelor, este demn de menționat că, pentru mulți elevi, atelierele au reprezentat una dintre puținele lor șanse de a discuta aceste subiecte cu un adult, părinții neștiind, de multe ori, cum să abordeze aceste chestiuni dincolo de impunerea unor interdicții, în timp ce școala nu include subiectul relațiilor sănătoase în curriculumul obligatoriu. Marea majoritate a elevilor au apreciat în cea mai mare măsură metodologia care are la bază activități interactive care îi invită să se implice și exerciții și materiale interesante, precum materialele auxiliare, datorită cărora învățarea devine experiențială. Unii elevi ne-au spus că „a fost singura oră când nu a trebuit să stăm în bănci și să ascultăm pe cineva vorbindu-ne, ci ni s-a cerut să ne exprimăm punctele de vedere, am lucrat în echipe, am învățat să ne respectăm părerile și am simțit că am fost ascultați atunci când am împărtășit probleme personale care ne afectează.”

Recomandăm ca selecția cadrelor didactice care vor susține atelierele să se realizeze cu atenție, pe baza motivației acestora de a contesta stereotipurile de gen existente, pentru a garanta implementarea eficientă și eficace a activităților. Descurajăm implementarea atelierelor de către profesori/profesoare care nu au fost instruiți/instruite în prealabil conform metodologiei proiectului, deoarece efectele ar putea fi diametral opuse celor dorite, ducând, cel mai probabil, la consolidarea miturilor despre violență.

Recomandăm Ministerului educației să susțină implementarea, în continuare, a implementării atelierelor și să utilizeze experiența atelierelor „GEAR – Mecanism împotriva VPI” în vederea integrării educației pentru egalitate de gen și prevenire a violenței între parteneri intimi în curriculumul obligatoriu; subliniem, totodată, importanța abordării legăturii dintre VPI și stereotipuri de gen și raporturile istorice de inegalitate de putere între femei și bărbați, în conformitate cu definițiile Organizației Națiunilor Unite, precum și cu prevederile articolului 14 din Convenția de la Istanbul. În ceea ce privește eforturile de prevenire realizate prin educația de masă la toate nivelurile, este important să se abordeze VPI, nu doar „violența în familie”, deoarece elevii/elevele nu sunt afectați/afectate doar de violența din familie, ci încep să își formeze, destul de timpuriu, modele de relații sau comportamente violente în propriile relații, fiind necesară o intervenție specifică.

Anexe

Anexa 1.

Fotografii din timpul atelierelor

Anexa 2a

Invitație pentru adolescenți și adolescente în vederea dezvoltării campaniei

The background features a white surface with a torn paper effect, revealing a dark purple layer underneath. Scattered throughout are small, colorful confetti pieces in red, yellow, blue, and green.

Invitație de participare la Campania împotriva violenței între parteneri intimi în relațiile între adolescenți

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen - A.L.E.G.

Invitație de participare la Campania împotriva violenței între parteneri intimi în relațiile între adolescenți

Dragi adolescenți,

În calitate de participanți la atelierul „Construirea relațiilor intime sănătoase”, vă informăm că va avea loc o campanie de informare pentru adolescenți.

Scopul acesteia este acela de a informa și a sensibiliza toți adolescenții din România în ceea ce privește subiectele pe care le-ați abordat în cadrul atelierului.

Această campanie se va desfășura, în principal, în mediul online, dar nu numai. Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen - A.L.E.G. se ocupă de logistica și de detaliile practice ale campaniei. Totuși, ca în cazul oricărei campanii care se respectă, mesajele acesteia vor fi produse de experți, respectiv de oamenii care au experiență în subiectele asupra căreia campania își propune să intervină.

Voi sunteți cei mai în măsură să vorbiți despre relațiile între adolescenți; avem deci plăcerea și onoarea să vă invităm pe voi, experții, să gândiți și să creați produsele care vor fi utilizate pentru a livra mesajele din campanie către cei de vârsta voastră: mesaje despre cum se construiește o relație sănătoasă, despre relații bazate pe raporturi egale de putere, pe respect reciproc și fără nicio formă de violență, modalități de a face față oricărei forme de violență cu care aceștia se pot confrunta pe parcursul vieții..

Ce e de făcut?

Vă invităm să creați unul sau mai multe mesaje legate de unul sau mai multe subiecte pe care le-ați abordat în cadrul atelierului „Construirea relațiilor intime sănătoase”: egalitate de gen, relații bazate pe egalitate și relații sănătoase,, violența în relațiile intime dintre adolescenți, modalități de a reacționa la și de a respinge orice formă de violență de gen.

Sunteți invitați cu toții, ca grup, să creați un singur produs comun care să exprime mesajul/mesajele pe care vreți să îl/le transmiteți. Aveți libertatea de a alege orice format pentru produsul vostru (text, desen, colaj, poster, cântec, piesă de teatru, film sau orice altceva hotărâște grupul vostru).

Campanii similare se vor desfășura în Grecia, Cipru, Croația și Spania, fiind create de elevi care, la fel ca voi, au participat la ateliere asemănătoare.

Regulamentul campaniei

Toate produsele create de grupurile de experți vor intra în campania online (cu excepția cazului puțin probabil în care un produs este opus mesajului Campaniei).

Mai mult, sperăm că și sloganul Campaniei va reieși dintre produsele voastre.

Produsul fiecărui grup trebuie, cel puțin, să conțină numele grupului care l-a creat, putând include mai multe detalii: voi decideți care dintre informațiile enumerate mai jos să fie publicate împreună cu produsul creat de voi:

- numele grupului (creat de voi, fie real, fie fictiv)
- numele membrilor grupului care a creat produsul
- numele cadrului didactic/facilitatorului atelierului
- denumire clasei și a școlii.

Campania online va începe după iunie 2016 și va fi implementată și desfășurată prin intermediul site-ului Asociației pentru Libertate și Egalitate de Gen - A.L.E.G.: <http://aleg-romania.eu/projects-3/gear-mecanism-impotriva-violentei-intre-parteneri-intimi/>, pe pagina de Facebook: <https://www.facebook.com/alegromania/> și pe canalul de YouTube al acesteia.

Organizații de tineret și instituții de învățământ vor fi invitate să se implice activ în Campania de diseminare a produselor. Câștigătorul va fi desemnat la Conferința națională care va avea loc la Sibiu, pe data de 14 octombrie.

Concurs de alegere a unui produs ce urmează să fie creat

După primirea produselor tuturor grupurilor, vor fi selectate cel(e) cu cele mai puternice mesaje. În funcție de formatul produselor selectate, vor putea fi multiplicat unul sau mai multe (respectiv, dacă este vorba de un desen, acesta va putea fi multiplicat sub formă de poster, tricouri sau alte materiale, dacă este vorba de un cântec sau un material video, se va încerca prelucrarea acestuia într-un studio profesionist etc.).

Cel mai puternic mesaj/cele mai puternice mesaje vor fi selectate de adolescenți - aceștia fiind publicul țintă al campaniei - printr-un proces de vot online, combinat cu votul unei comisii de specialiști aleși de A.L.E.G., coordonatorul campaniei.

Fiecare grup poate înscrie **un singur produs** în concurs. În cazul în care grupul vostru creează mai multe produse, toate vor fi incluse în campanie, dar va trebuie să hotărâți pe care doriți să îl înscrieți în concurs.

Toți elevii implicați în proiect și în campanie vor primi diplome de participare!

În speranța că veți fi interesați să susțineți, în calitate de experți,
această campanie, care, de fapt, este a voastră,
vă mulțumim anticipat,
vă dorim multă inspirație
și
așteptăm produsele și mesajele voastre!

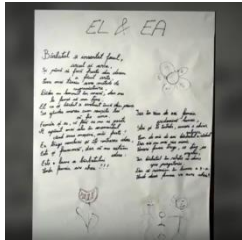

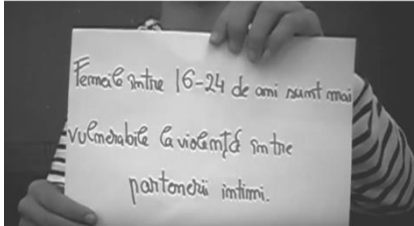
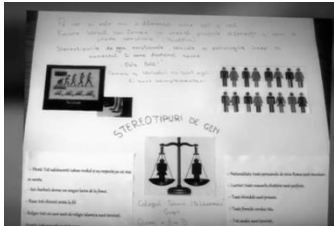

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen - A.L.E.G.

Anexa 2b

Materiale create în vederea realizării campaniei

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLq2PN3uEs2XMptPAGpd7TuRok9dOaRVQs>

Liceul	Descrierea produsului	Produsul
<p>Colegiul tehnic „Anghel Saligny”, Bacău.</p> <p>Câștigătorul campaniei</p>	<p>Gelozia nu este o formă de iubire!</p> <p>Filmuleț despre putere și control în relații. O paralelă între relații sănătoase și nesănătoase, a cărei concluzii este că gelozia nu este o formă de iubire – acesta a fost și sloganul campaniei.</p>	
<p>Liceul de Arte „Ionel Perlea”, Slobozia</p>	<p>Umbrele violenței</p> <p>Filmuleț despre influența stereotipurilor și a tradițiilor asupra tinerilor și a relațiilor dintre aceștia, subliniind toate formele de violență, precum și comportamentele victimei și ale agresorului.</p>	
<p>Colegiul Național „Octavian Goga”, Sibiu</p>	<p>Violența nu este un răspuns!</p> <p>Filmuleț despre un cuplu de adolescenți în care băiatul este violent și gelos față de ea. Prietenii cuplului intervin, îi arată comportamentul negativ, iar ea hotărăște să pună capăt relației.</p>	
<p>Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu”, Sibiu</p>	<p>Prietena mea este... Prietenul meu este...</p> <p>Un colaj de imagini prin care adolescenții spun cum sunt sau cum și-ar dori să fie partenerii/partenerele lor.</p>	
<p>Colegiul tehnic „Henri Coandă”, Sibiu</p>	<p>Test: Ce fel de partener ești?</p> <p>Un joc cu întrebări, prin care poți verifica dacă unul dintre parteneri este sau nu violent și ce să faci pentru a corecta respectivul comportament.</p>	

<p>Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară Terezianum, Sibiu</p>	<p>Poezie despre „EI&Ea”</p>	
<p>Colegiul Național „Emil Racoviță”, Cluj-Napoca</p>	<p>Decalog</p> <p>Resping:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stereotipurile de gen - tehnicile de intimidare - controlul în relații - comportamentul violent. <p>Nu tolerez abuzul. Cultiv respectul pentru sine și pentru ceilalți. Evit restricționarea libertății celui alt. Conștientizez că pot primi ajutor dacă am nevoie. Nu admit să devin victimă. Nu permit umilirea.</p>	
<p>Colegiul tehnic „Henri Coandă”, Sibiu</p>	<p>Colaj cu fapte de violență împotriva femeilor.</p>	
<p>Colegiul tehnic „I.D.Lăzărescu”, Cugir</p>	<p>Poster despre stereotipurile de gen și modul în care acestea pot duce la violență în relații.</p>	
<p>Liceul Teoretic „Mihail Sebastian”, Brăila</p>	<p>Împreună construim relații sănătoase!</p>	
<p>Colegiul tehnic „Cibinium”, Sibiu</p>	<p>Iubește și protejează!</p> <p>Desene ale adolescenților care ilustrează ingredientele unui cuplu sănătos: respect, comunicare, dragoste, încredere, prietenie, înțelegere, sprijin etc.</p>	

<p>Centrul de Plasament „Gulliver” Sibiu</p>	<p><i>Violența între parteneri intimi</i>, ilustrată într-un desen cu final fericit, unde oamenii iau atitudine, demonstrând o schimbare de atitudine și de comportament împotriva VPI.</p>	
<p>Centrul de Plasament „Gulliver” Sibiu</p>	<p><i>Dezvățăm violența!</i></p> <p>Doisprezece tineri au desenat o inimă jumătate roz, jumătate albastră pe un tricou, s-au pozat cu mesajele lor și le-au transpus într-un colaj. Câteva mesaje: „Îmi iubesc prietena așa cum e.”, „Luăm decizii împreună.”, „Accept o femeie mai puternică lângă mine.”, „Spun NU când simt că asta am de făcut.”, „Accept un NU”.</p>	